

"İPƏK YOLU SİĞORTA" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

**HÜQUQİ ŞƏXSLƏRƏ MƏXSUS AVTONƏQLİYYAT
VASİTƏLƏRİNİN SİĞORTASI QAYDALARI**

**Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Sığorta Nəzarəti Xidməti tərəfindən
26 iyul 2011-ci il tarixdə razılaşdırılıb.**

BAKI - 2011

MÜNDƏRİCAT

A. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.	QAYDALARDA İSTİFADƏ OLUNAN ƏSAS ANLAYIŞLAR	3
2.	SİĞORTA SUBYEKTLƏRİ	4
3.	SİĞORTALANMIŞ AVTONƏQLİYYAT VASİTƏSİNİ İDARƏETMƏ HÜQUQU	4

B. SİĞORTA TƏMİNATİVƏ İSTİSNALAR

4.	<u>AVTONƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN MADDİ ZƏRƏRDƏN SİĞORTASI</u>	4
4.1.	SİĞORTA OBYEKTİ	5
4.2.	SİĞORTA RİSKLƏRİ	5
4.3.	ƏLAVƏ QURASHDIRILMIŞ AVADANLIQ ÜZRƏ ƏLAVƏ TƏMİNAT	6
4.4.	SİĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ SİĞORTA DƏYƏRİ	6
4.5.	ŞƏRTSİZ AZADOLMA	7
4.6.	BÖLMƏ 4-ə AİD XÜSUSİ İSTİSNALAR	8
5.	<u>SÜRÜCÜ VƏ SƏRNİŞİNLƏRİN BƏDBƏXT HADİSƏLƏRDƏN SİĞORTASI</u>	9
5.1.	SİĞORTA OBYEKTİ	9
5.2.	BÖLMƏ 5-ə AİD XÜSUSİ ŞƏRTLƏR	9
5.3.	SİĞORTA MƏBLƏĞİ	10
5.4.	AZADOLMA	10
6.	<u>AVTONƏQLİYYAT VASİTƏSİ SAHİBLƏRİNİN İVİÜLKİ MƏSULİYYƏTİNİN SİĞORTASI</u>	10
6.1.	SİĞORTA OBYEKTİ	10
6.2.	SİĞORTAHADİSƏSİ	10
6.3.	SİĞORTA MƏBLƏĞİ	11
6.4.	ŞƏRTSİZ AZADOLMA	11
6.5.	BÖLMƏ 6-ya AİD XÜSUSİ İSTİSNALAR	11
7.	<u>BÜTÜN BÖLMƏLƏRƏ AİD ÜMUMİ İSTİSNALAR</u>	11

C. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ

8.	SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN FORMASI	13
9.	SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN MÜDDƏTİ (SİĞORTA MÜDDƏTİ)	13
10.	SİĞORTA TƏMİNATININ COĞRAFİ ƏHATƏ ƏRAZİSİ	13
11.	SİĞORTA HAQQI	14
12.	GÜZƏŞTLƏRVƏYÜKLƏMƏLƏR	14
13.	SİĞORTAMÜQAVİLƏSİNƏXİTAMVERİLMƏSİ	15
14.	SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏWƏL XİTAM VERİLDİKDƏ SİĞORTA HAQQININ HESABLANMASI	15
15.	SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ ƏLAVƏLƏRİN QƏBUL EDİLMƏSİ	15

D. TƏRƏFLƏRİN ÖHDƏLİKLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTL ZƏRƏRİN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ VƏ SİĞORTA ÖDƏNİSİNİN HƏYATAKECİRİLMƏSİ QAYDASI

16.	TƏRƏFLƏRİN HÜQUQVƏVƏZİFƏLƏRİ	16
17.	SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏ SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ	18
18.	SİĞORTA RİSKİNƏ TƏSİR EDƏN AMİLLƏR. SİĞORTA RİSKİNİN ARTMASIHAQQINDA MƏLUMAT VERMƏ VƏZİFƏSİ	20
19.	SİĞORTA ÖDƏNİSİNİN HƏYATAKECİRİLMƏSİ QİSMƏN SİĞORTA	21
20.	SİĞORTA ÖDƏNİSİNİ VERMƏKDƏNİMTİNA	25
21.	TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ	26

E. YEKUN MÜDDƏALAR

22.	SİĞORTALININ ZƏRƏRİN ÖDƏNİLMƏSİ ÜZRƏ TƏLƏB HÜQUQUNUN SİĞORTAÇIYA KEÇMƏSİ (SUBROQASIYA)	26
23.	SİĞORTALANMIŞ AVTONƏQLİYYAT VASİTƏSİNİN ÖZGƏNİNKİLƏŞDİRİLMƏSİ	27
24.	EKSPERTİZA	27
25.	MÜRACİƏT FORMASI	27
26.	MƏLUMAT VƏ XƏBƏRDARLIQLARIN ÇATDƏNULMASI	28
27.	XÜSUSİ ŞƏRTLƏR	28
28.	MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLL EDİLMƏSİ	28

HÜQUQİ ŞƏXSBRƏ MƏXSUS AVTONƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN SİĞORTASI QAYDALARI

Hüquqi şəxsbrə məxsus avtonəqliyyat vasitəbrinin sığortası Qaydaları (bundan sonra mətndə «Qaydalar» adlandırılacaq) Azərbaycan Respublikası qanunlarının və digər normativ-hüquqi aktlarının təbbbrinə müvafiq işbnib hazırlanmışdır və Hüquqi şəxsbrə məxsus avtonəqliyyat vasitələrinin sığortası müqavibsinin (bundan sonra mətndə «sığorta müqavibsi» adlandırılacaq) ayrılmaz tərkib hissəsidir.

A. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Hazırkı Qaydalar əsasında "İPƏK YOLU SİĞORTA" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (bundan sonra mətndə «Sığortaçı» adlandırılacaq) hüquqi şəxsbrə məxsus avtonəqliyyat vasitəbrinin, avtonəqliyyat vasitəsinə əlavə quraşdırılmış avadanlıqların, sürücü və sənişinbrin bədbəxt hadisəbrdən və avtonəqliyyat vasitəbri sahibbrinin mülki məsuliyyətinin könüllü sığortasını həyata keçirir və sığorta müqavibsi bağlayır.

Bu Qaydalarla müəyyən olunan sığorta növü özündə avtonəqliyyat vasitəbrinin sığortası, fərdi qəza və xəstəlik sığortası, avtonəqliyyat vasitəsi sahibbrinin mülki məsuliyyətinin sığortası sinifbrini bərbşdirir.

Hazırkı Qaydalara müvafiq olaraq sığorta predmeti hüquqi şəxsbrə məxsus və sığorta müqavibsi üzrə sığotalanan avtonəqliyyat vasitəbri, sürücü və sənişinbr, həmçinin, üçüncü şəxsbr qarşısında mülki məsuliyyətdir.

Hazırkı Qaydalar Sığortalının (Sığorta Olunanın və ya Faydalanan şəxsın, avtonəqliyyat vasitəsinə idarə etmək hüququna malik olan şəxsın) avtonəqliyyat vasitəsinə və əlavə quraşdırılmış avadanlığa sahibliyi, ondan istifadəsi və ona sərəncam verməsi, sürücü və sənişinbrin həyat və sağlamlığı və avtonəqliyyat vasitəsinin istifadə olunması nəticəsində üçüncü şəxsbrin və sənişinbrin həyatına, sağlamlığına və/və ya əmlakına dəyən zərərin əvəzinin ödənilməsi ib bağlı olan əmlak mənafebrinin könüllü sığortası müqavibbrinin bağlanması, icra edilməsi və xitam olunmasının qayda və şərtbrini müəyyən edir.

1. QAYDALARDA İSTİFADƏ OLUNAN ƏSAS ANLAYIŞLAR

Aşağıda göstəribn anlayışlar bu Qaydaların mətində istifadə olunduğu yerdən asılı olmayaraq eyni məna daşıyırlar:

sığorta riski - ehtimal olunan və onun baş verməsinə qarşı sığorta aparılan hadisədir;

sığorta hadisəsi - sığorta müqavibsi ib nəzərdə tutulan və Sığortaçının sığorta ödənişini həyata keçirmək öhdəliyinin yaranmasına səbəb olan, baş vermiş hadisədir;

sığorta məbləği - sığorta müqavibsinə müvafiq olaraq sığorta obyektinin sığortalandığı, Sığortaçının öhdəlikbrinin son (maksimal) həddi olan və əsasında sığorta haqqı hesablanan məbbğdir;

sığorta haqqı - sığorta müqavibsinə müvafiq olaraq şərtbşdirilmiş qayda və vaxt ərzində Sığortalı tərəfindən sığorta təminatının verilməsi üçün Sığortaçıya ödənilən məbbğdir;

azadolma - sığorta müqavibsinə müəyyən edilmiş və Sığortaçı tərəfindən təmin olunmayan dəymiş zərərin bir qismidir;

avtonəqliyyat vasitəsi - daxili işbr orqanları tərəfindən qeydiyyatata alınması təbb olunan, yolda hərəkət üçün konstruksiya imkanları olan və insan tərəfindən idarə edibn asma mühərrikli, özügedən qurğudur;

sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi - xüsusiyyətbr (markası, modeli, dövbt qeydiyyat nişanı, ban və/və ya şassi nömrəsi və s.) Sığorta Şəhadətnaməsində göstərilmiş avtonəqliyyat vasitəsidir;

avtonəqliyyat vasitəsinə əlavə quraşdırılmış avadanlıq / sonradan əlavə quraşdırılmış avadanlıq - sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə daimi quraşdırılmış, istehsalçının sənədbrinə (avtonəqliyyat vasitəsinin normativ-texniki sənədbrinə) görə avtonəqliyyat vasitəsinin komplektliyinə daxil olmayan mexanizmbr, qurğular, cihazlar və digər avadanlıqlardır;

sığortaçının eksperti - Sığortaçının əməkdaşı olan və ya Sığortaçı tərəfindən ekspertizanın keçirilməsi üçün kənarından cəlb edilən müəyyən sahə üzrə mütəxəssisdir.

2. SİĞORTA SUBYEKTLƏRİ

- 2.1. **Sığortaçı** - Azərbaycan Respublikasında sığorta fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanından xüsusi razılıq almış "İPƏK YOLU SİĞORTA" Açıq Səhmdar Cəmiyyətidir.
- 2.2. **Sığortalı** - Sığortalı ilə sığorta müqavibisini bağlamış, təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər.
- 2.3. **Sığorta olunan** - əmlak mənafəbri sığorta müqavibsi əsasında sığortalanan şəxsdir.
- 2.4. **Faydalanan şəxs** - sığorta müqavibsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxsdir.
- 2.5. Sığorta müqavibsi sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qorunub saxlanılmasında, qanuna, digər normativ-hüquqi akta, müqavibyə və ya notariat qaydasında təsdiq edilmiş etibarnaməyə əsasən marağı olan şəxsin (Sığortalının və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin) xeyrinə bağlana bilər. Sığortalının və ya Faydalanan şəxsin sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsində qanuni marağı olmadığı halda bağlanmış sığorta müqavibsi bağlandığı andan etibarsızdır.
- 2.6. Sığortalıya aid olan öhdəlikbrin Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs və ya avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs tərəfindən yerinə yetirilməsi və ya, sığorta müqavibsi ib digər şərtbr nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta müqavibsinin Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması Sığortalını həmin müqavib üzrə öhdəlikbrini yerinə yetirilməsindən azad etmir.

3. SİĞORTALANMIS AVTONƏQLİYYAT VASİTƏSİNİ İDARƏ ETMƏK HÜQUQU

- 3.1. Hazırkı Qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqavibsi ib veribn təminat yalnız Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi notariat qaydasında təsdiq edilmiş etibarnaməyə və/və ya Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sahibi tərəfindən verilmiş və müvafiq qaydada təsdiq edilmiş yol vəərəqəsinə əsasən sığortalanmış avtomobili idarə etmək hüququna malik olan hər hansı bir şəxs(br) tərəfindən, Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinin avtonəqliyyat vasitəbrini idarə edən şəxsbrə dair təbbbrinə riayət olunması şərti ilə idarə olunduqda qüvvədədir.
- 3.2. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququnu aşağıda göstəribn sənədbr təsdiq edir:
 - Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin növünə aid qüvvədə olan sürücülük vəsiqəsi;
 - Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat şəhadətnaməsi;
 - Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sahibi tərəfindən verilmiş və müvafiq qaydada təsdiq edilmiş etibarnamə və/və ya yol vəərəqəsi.
- 3.3. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin hazırkı bölmənin birinci bəndində göstəribn şəxsbrdən başqa hər hansı digər şəxs(br) tərəfindən idarə olunması, o cümbdən notariat qaydasında təsdiq edilmiş etibarnamə olmadıqda, lakin adı çəkibn şəxsbrin yanında oturaraq sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin hər hansı digər şəxs tərəfindən idarə olunması zamanı baş verən hadisəbr üzrə heç bir sığorta ödənişi həyata keçirilmir.

B. SİĞORTA TƏMİNATI VƏ İSTİSNALAR

4. AVTONƏQLİYYAT VASİTƏSİNİN MADDİ ZƏRƏRDƏN SİĞORTASI

Sığorta haqqının ödənilməsi şərti ib, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi sığorta müddəti ərzində və hazırkı Qaydaların 4.2. bəndində göstəribn riskbrin baş verməsi nəticəsində itiribrsə, məhv olarsa və ya zədəbnərsə (bu Qaydaların şərtbrinə, müddəalarına, istisnalarına və təminatına müvafiq olaraq) Sığortaçı Sığortalıya həmin avtonəqliyyat vasitəsinin zədəbnməsi, itirilməsi və ya məhv olması anına olan bazar dəyərini və ya dəyən zərərin məbbğini ödəyəcək və ya sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin və ya onun bir hissəsini bəfə və ya eyni tipli ehtiyat hissəsi / avtonəqliyyat vasitəsi ib əvəz edəcək (köhnəlməyə görə müvafiq məbbğin və, əgər sığorta müqavibsi ib şərtbşdirilibsə, azadolma məbbğinin çıxılması şərti ib).

4.1. SİĞORTA OBYEKTİ

- 4.1.1. Avtonəqliyyat vasitəsinin maddi zərərdən sığortası bölməsinə müvafiq olaraq, sığorta obyektı Sığortalının (Sığorta Olunanın və ya Faydalanan şəxsin) sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə sahibliyi, ondan istifadəsi və ona sərəncam verməsi ilə bağlı olan, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan, əmlak mənafeləridir.
- 4.1.2. Bu Qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqavibsi ilə Sığortalının (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin) mülkiyyətində olan və ya qanuna, digər normativ-hüquqi akta, müqavibyə, notariat qaydasında təsdiq edilmiş etibarnaməyə əsasən istifadə etdiyi və
- qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada daxili işbr orqanları tərəfindən qeydiyyatata alınmış və dövbt texniki baxışından keçmiş, və ya
 - Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerbşən ticarət təşkilatlarından (mərkəzbrindən) alınmış və ya xarici dövbtde alınaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisinə gətirilmiş və gömrük rəsmibşdirilməsindən keçmiş, lakin hər iki halda sığorta müqavibsi bağlanan zaman daxili işbr orqanları tərəfindən qeydiyyatata alınmamış, və ya
 - sığorta müqavibsinin bağlanması anına qüvvədə olma müddəti bitməmiş «tranzit» nişanlı avtonəqliyyat vasitəsi sığortalana bibr.
- 4.1.3. Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerbşən ticarət təşkilatlarından (mərkəzbrindən) alınmış və ya xarici dövbtde alınaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisinə gətirilmiş və gömrük rəsmibşdirilməsindən keçmiş, lakin sığorta müqavibsi bağlanan zaman daxili işbr orqanları tərəfindən qeydiyyatata alınmamış avtonəqliyyat vasitəsi yalnız o şərth sığortalana bibr ki, sığorta müqavibsinin bağlanması anına onun qanunla müəyyən edilmiş qeydiyyatata alınma müddəti bitməmiş olsun.
- 4.1.4. Daxili işbr orqanları tərəfindən qeydiyyatata alınmamış avtonəqliyyat vasitəsinə dair Sığortaçının oğurluq, qaçırma, soyğunçuluq və quldurluq riskbri üzrə məsuliyyəti onun qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada qeydiyyatata alınmasından və bu barədə Sığorta Şəhadətnaməsində müvafiq qeydin edilməsindən sonra qüvvəyə minir.

4.2. SİĞORTA RİSKLƏRİ

Bu Qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqaviləsi ilə aşağıda göstərilən risklər nəticəsində baş vermiş hadisələr üzrə təminat verilir:

Yanğın, partlayış, ildırım vurmaları və onların nəticəbrinin aradan qaldırılması, yol-nəqliyyat hadisəsi, bütün təbii fəlakətr, ağacların/daşların və digər predmetbrin dəyməsi/düşməsi, üçüncü şəxsbrin qərəzli və qanuna zidd olan hərəkətrbri, oğurluq, qaçırma, soyğunçuluq, quldurluq və bunlarla məhdudlaşmamaq şərti ib, hazırkı Qaydalarla istisna olunan hallardan başqa, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə zərər dəyməkb nəticəbnən qəfbtən və gözbnilmədən baş vermiş bütün hadisəbr.

Hazırkı Qaydalara müvafiq olaraq yol-nəqliyyat hadisəsi, təbii fəlakət, oğurluq, qaçırma, dəbduzluq, soyğunçuluq, quldurluq riskbri aşağıda göstəribn mənalarda başa düşülməlidir:

yol-nəqliyyat hadisəsi — yollarda, küçəbrdə, meydanlarda, dəmiryol keçidbrində nəqliyyat vasitəbrinin hərəkəti prosesində baş verən və adamlann həlakına və ya müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti almasına, heyvanların və ya hərəkətsiz maneənin vurulmasına, nəqliyyat vasitəbrinin, yolların, qurğuların zədəbnməsinə və ya başqa maddi zərər dəyməsinə səbəb olan hadisə;

təbii fəlakət - təbii qüvvəbrin təsiri nəticəsində əməb gəbn (su basması, zəlzəb, yer sürüşməsi və s.), əhalinin normal həyat tərzini pozan, insanların və maddi dəyərbrin təbf olmasına səbəb olan, insanın qarşısını ala bilmədiyi fəvqəladə hal.

oğurluq - özgənin əmlakını gizli olaraq talama;

qaçırma - avtonəqliyyat vasitəsinə talama məqsədi olmadan qanunsuz əb keçirmə;

dələduzluq - etibardan sui-istifadə etmə və ya aldatma yolu ib özgənin əmlakını əb keçirmə;

soyğunçuluq - özgənin əmlakını açıq talama;

quldurluq - özgənin əmlakını əb keçirmə məqsədi ib hücumə məruz qalmış şəxsin həyatı və ya sağlamlığı üçün təhlükəli zorakılıqla və ya beb zorakılıq tətbiq edibcəyi hədəsi ilə bağlı olan basqın.

üçüncü şəxslərin qərəzli və qanuna zidd olan hərəkətləri - Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə idarə etmək hüququna malik olan şəxsin işçibrindən və ya onunla müqavib münasibətbrində olan şəxslərdən başqa hər hansı digər şəxsin etdiyi qərəzli və qanuna zidd olan hərəkətlər.

4.3. ƏLAVƏ QURASDIRILMIS AVADANLIQ ÜZRƏ ƏLAVƏ TƏMİNAT

4.3.1. Sığortaçı və Sığortalı arasında əldə edilmiş xüsusi razılığa əsasən, əlavə sığorta haqqının ödənilməsi və Sığorta Şəhadətnaməsinə qəbul edilmiş Əlavəbrdə göstərilməsi şərti ib, sığorta müddəti ərzində və razılaşıdırılmış sığorta məbbği(bri) çərçivəsində, hazırkı Qaydaların 4.2. bəndində göstəribn riskbrin baş verməsi nəticəsində sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə əlavə quraşıdırılmış avadanlıqlar itiribrsə, məhv olarsa və ya zədəbnərsə (bu Qaydalının şərtbrinə, müddəalarına, istisnalarına və təminatına müvafiq olaraq) Sığortaçı Sığortalıya həmin avadanlıqların zədəbnməsi, itirilməsi və ya məhv olması anına olan bazar dəyərini və ya dəyən zərərin məbbğini ödəyəcək və ya əlavə quraşıdırılmış avadanlıqları və ya onların bir hissəsini bəfə və ya eyni tipli avadanlıq ib əvəz edəcək (köhnəlməyə görə müvafiq məbbğın və, əgər sığorta müqavibsi ib şərtbşdirilibsə, azadolma məbbğinin çıxılması şərti ib).

4.3.2. Hazırkı Qaydalara müvafiq olaraq əlavə quraşıdırılmış avadanlıq dedikdə sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə daimi quraşıdırılmış, istehsalçının sənədbrinə (avtonəqliyyat vasitəsinin normativ-texniki sənədbrinə) görə avtonəqliyyat vasitəsinin komplektliyinə daxil olmayan mexanizmlər, qurğular, cihazlar və digər avadanlıqlar nəzərdə tutulur, o cümbdən:

- xüsusi rəngbnmə
- tele-, radio- və audioaparatura
- avtonəqliyyat vasitəsinin salonunda və kuzovunda quraşıdırılmış avadanlıqlar
- işıqlandırma qurğuları, ksenon faralar (lampalar)
- təkərbr (şin və diskbr)

4.3.3. Yalnız sığorta müqavibsinin müvafiq Əlavəsində adı, markası, modeli, sayı və sığorta məbbği göstəribn əlavə quraşıdırılmış avadanlıqlar sığortalanmış hesab olunurlar. Quraşıdırılması (montaj olunması) təbb olunmayan avadanlıqlar hazırkı Qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqavibsi ib sığortalana bilməz.

4.3.4. Sığorta müqavibsinin müddəti ərzində sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə yeni quraşıdırılmış avadanlıqların sığortalınması bağlanmış sığorta müqavibsinə müvafiq Əlavənin buraxılması və Sığortalı tərəfindən əlavə sığorta haqqının ödənilməsi yolu ib rəsmibşdirilir. Yeni quraşıdırılmış avadanlıqların sığortalınmasına dair buraxılmış Əlavənin müddəti sığorta müqavibsinin müddətindən çox ola bilməz.

4.4. SİĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ SİĞORTA DƏYƏRİ

4.4.1. Sığorta dəyərini müəyyənəbşdirilməsi zamanı tərəflər qüvvədə olan qanunvericiliyə və aşağıdakı müddəalara əsaslanmalıdırlar.

4.4.2. Sığorta olunacaq avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta dəyəri aşağıda göstəribnərdən biri əsasında müəyyən edilir:

- sığorta müqavibsi bağlanan zaman sığorta olunacaq avtonəqliyyat vasitəsinin mövcud olan bazar qiyməti. Avtonəqliyyat vasitəsinin bazar qiyməti rəqabət şəraitində, satıcı və alıcının avtonəqliyyat vasitəsi barədə tam məlumatı olması şərti ib və razılaşmanın qiymətinə hər hansı fəvqəladə hadisəbrin təsiri olmadıqda, həmin avtonəqliyyat vasitəsinin satılması üçün mümkün olan qiymətdir;
- ticarət təşkilatı tərəfindən verilmiş hesab (qəbz) və/və ya alqı-satqı müqavibsi;
- Sığortaçının eksperti tərəfindən aparılmış qiymətbndirmə.

4.4.3. Avtonəqliyyat vasitəsinə əlavə quraşıdırılmış avadanlıqların sığorta dəyəri avadanlıqların sığorta müqavibsi bağlanan zaman bazar qiyməti, çek, hesab, qəbz, alqı-satqı müqavibsi, Sığortaçının eksperti tərəfindən aparılmış qiymətbndirmə və ya avadanlığın dəyərini təsdiqbyən digər sənəd əsasında müəyyən edilir.

4.4.4. Sığorta olunacaq avtonəqliyyat vasitəsinin dəyəri sığorta olunacaq əlavə quraşıdırılmış avadanlıqların dəyərində artır.

- 4.4.5. Sığorta müqaviləsində və ya sığorta müqavibsinə qəbul edilmiş müvafiq Əlavədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta olunacaq avtonəqliyyat vasitəsi və/və ya əlavə quraşdırılmış avadanlıq üzrə sığorta məbbği onların sığorta dəyəri məbləğində müəyyən edilir və Sığorta Şəhadətnaməsində və/və ya sığorta müqavibsinə qəbul edilmiş müvafiq Əlavədə göstərilir.
- 4.4.6. Sığorta məbbği sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin və, əgər sığortalanıbsa, əlavə quraşdırılmış avadanlığın sığorta dəyərindən artıq ola bilməz və Sığortaçı sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olan hissəsi üzrə heç bir məsuliyyət daşımır və ödəniş həyata keçirmir.
- 4.4.7. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) sığorta müddəti ərzində sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin və, əgər sığortalanıbsa, əlavə quraşdırılmış avadanlığın dəyərinin artması haqqında Sığortaçıya dərhal xəbər verməlidir. Bu halda, sığorta haqqı və sığorta məbləği üzrə sığorta müqavibsinə dəyişikliklər edilir və Sığortaçıya müvafiq bildirişin daxil olması tarixindən sığorta haqqı yenidən hesablanır. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin və, əgər sığortalanıbsa, əlavə quraşdırılmış avadanlığın dəyərinin artması haqqında bildirişin verilməməsi halında bu Qaydalar ib müəyyən edilmiş qismən sığorta haqqında müddəalar tətbiq edilir.
- 4.4.8. Sığortalıya (və ya Sığorta Olunana, və ya Faydalanan şəxsə) sığorta ödənişinin verilməsi halında, müvafiq sığorta məbbği həyata keçirilmiş sığorta ödənişinin həcmində azalır. Sığorta məbbği sığorta hadisəsinin baş verməsi günündən azalmış hesab edilir. Zədələnmiş avtonəqliyyat vasitəsi təmir olunduqdan sonra Sığortalı əlavə sığorta haqqı ödəyərək sığorta məbbğini bəfə edə bilər.

4.5. SƏRTSİZ AZADOLMA

- 4.5.1. Sığorta müqavibsinə şərtsiz azadolma, yəni sığorta hadisəsi baş verdiyi halda Sığortaçı tərəfindən ödənilməyən Sığortalının xərcbrinin bir hissəsi, müəyyən edib bilər.
- 4.5.2. Azadolma Sığortalının və Sığortaçının razılığı əsasında təyin edilir, Sığorta Şəhadətnaməsində və/və ya hazırkı Qaydalarda və/və ya sığorta müqavibsinə qəbul edilmiş müvafiq Əlavərdə göstərilir, hər bir sığorta hadisəsi üzrə «Qismən sığorta haqqında şərt»in tətbiq olunmasından sonra tətbiq edilir.
- 4.5.3. Hazırkı Qaydalara müvafiq olaraq, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi yol-nəqliyyat hadisəsinə uğradığı halda ona dəymiş zərərin əvəzi aşağıda göstəribn əlavə azadolma məbbğbri tətbiq olunmaqla ödənilir:

Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi sığorta hadisəsi baş verdiyi an 22 yaşı tamam olmamış şəxsin istifadəsində olarsa, Sığorta Şəhadətnaməsində və/və ya sığorta müqavibsinə qəbul edilmiş müvafiq Əlavərdə göstəribn azadolma məbbğindən əlavə olaraq, 300 AZN məbbğindən az və 1,000 AZN məbbğindən çox olmaması şərti ib, avtonəqliyyat vasitəsi üzrə sığorta məbbğinin 2%-i məbbğində azadolma tətbiq edilir. Lakin, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi sığorta hadisəsi baş verdiyi an, yaşından asılı olmayaraq, 12 aydan az müddətində sürücülük vəsiqəsinə sahib olan şəxsin istifadəsində olarsa, Sığorta Şəhadətnaməsində və/və ya sığorta müqavibsinə qəbul edilmiş müvafiq Əlavərdə göstəribn azadolma məbbğindən əlavə olaraq, 300 AZN məbbğindən az və 1,000 AZN məbbğindən çox olmaması şərti ib, avtonəqliyyat vasitəsi üzrə sığorta məbbğinin 3%-i məbbğində azadolma tətbiq edilir. Hər halda, yuxarıda göstəribn əlavə azadolma məbbğbrindən yalnız biri, daha yüksəyi tətbiq olunur.

Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi yol hərəkəti haqqında qanunvericiliyin təbbbrinə müvafiq qaydada durmuş, dayanmış (məcburi dayanmadan başqa) və ya parklanmış vəziyyətdə olduğu halda baş vermiş yol-nəqliyyat hadisəbri üzrə yuxarıda göstəribn əlavə azadolma məbbğbri tətbiq olunmur.

Qeyd 1: Hazırkı Qaydalara müvafiq olaraq «avtonəqliyyat vasitəsinin durması», «avtonəqliyyat vasitəsinin dayanması» və «parklanma» anlayışları aşağıda göstəribn mənalarda başa düşülməlidir:

avtonəqliyyat vasitəsinin durması — əgər avtonəqliyyat vasitəsi digər yol istifadəçisi və ya hər hansı maneə ib toqquşmanın qarşısını almaq və ya hərəkət qaydalarının göstərişbrini yerinə yetirmək səbəbbrindən başqa digər səbəbbre görə hərəkətsiz vəziyyətə gətirilmişdirsə və onun dayanması adamlann minməsi və ya düşməsi, yaxud yükbrin yığılması və ya boşaldılması üçün zəruri olan vaxtla məhdudlaşmırsa, avtonəqliyyat vasitəsi durmuş hesab edilir;

avtonəqliyyat vasitəsinin dayanması — adamların minməsi və ya düşməsi, yaxud yükbrin yığılması və ya boşaldılması üçün zəruri olan vaxt ərzində avtonəqliyyat vasitəsinin hərəkətsiz vəziyyətə gətirilməsidir;

parklanma — avtonəqliyyat vasitəsinin onun üçün xüsusi ayrılmış müvafiq qaydada işarələnmiş yerdə durmasıdır.

Qeyd 2: Sığortalı əlavə sığorta haqqı ödəyərək əlavə azadolma məbbəbrinin tətbiq olmasından azad ola bilər.

4.5.4. Bir neçə sığorta hadisəsinin baş verməsi halında, sığorta müqavibində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, azadolma məbbəgi hər sığorta ödənişindən tutulur.

4.6. **BÖLMƏ 4-ə AİD XÜSUSİ İSTİSNALAR**

Hazırkı bölmənin şərtlərinə müvafiq olaraq aşağıdakılar üzrə təminat verilmir və ödəniş həyata keçirilmir:

- 4.6.1. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin bazar dəyərinin təmir olunması nəticəsində aşağı düşməsi - dəyərin azalan hissəsində;
- 4.6.2. Amortizasiya, əmtəə görünüşünün itirilməsi, brak, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin və əlavə quraşdırılmış avadanlığın tam və ya ayrı-ayrı hissəbrinin, detallarının, qurğu və mexanizmlərinin köhnəlməsi, korroziyaya məruz qalması.
- 4.6.3. Yol-nəqliyyat hadisəsi nəticəsində baş vermiş və ya yol-nəqliyyat hadisəsinin baş verməsinə səbəb olan hallardan başqa, avtonəqliyyat vasitəsinin istismar olunması, o cümlədən avtonəqliyyat vasitəsinin mexanizmlərinin, qurğularının, cihaz və aqreqlərinin içində kənar əşyaların, maddələrin və suyun düşməsi səbəbindən avtonəqliyyat vasitəsinin hissə və detallarının sınıması, nasaz vəziyyətə düşməsi, sıradan çıxması;
- 4.6.4. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin digər hissəbrinə, detallarına, mexanizm və qurğularına zərər dəymədikdə sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin təkərlərinin (şin və disklərinin) zədələnməsi;
- 4.6.5. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsinin baş verməsindən əvvəl mövcud olan vəziyyətindən daha yaxşı vəziyyətə gətirilməsinə və/və ya sığorta hadisəsi nəticəsində zədələnməmiş hissə, detal, qurğu və aqreqlərin təmir və ya digəri ilə əvəz olunmasına çəkilmiş xərcə;
- 4.6.6. Gövdəsinə ziyan dəymədən, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin interyerinin (salonunun) elementlərinə (detal və hissəbrinə) hər hansı səbəbdən dəyən zərər (o cümlədən hər hansı şəxsin ehtiyatsız rəftarı və diqqətsizliyi və ya Sığortalının işçisinin (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxsin) qərəzli hərəkətləri nəticəsində dəymiş zərər, həşəratlar və heyvanlar tərəfindən vurulan zərər);
- 4.6.7. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə, yük və avtobus tipli nəqliyyat vasitələri istisna olmaqla, onun yüklənməsi, boşaldılması və ya onunla yüklərin daşınması nəticəsində dəymiş zərər. Nəqliyyat vasitəsinin tipi dedikdə, Sığorta Şəhadətnaməsinə qəbul edilmiş müvafiq əlavədə göstəribn avtonəqliyyat vasitəsinin «ban növü» nəzərdə tutulur;
- 4.6.8. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin Sığortalının (avtonəqliyyat vasitəsi sahibinin) razılığı və icazəsi ilə onun işçisi və/və ya digər şəxs(br) tərəfindən istifadə olunması, saxlanılması və ya təmir olunmasından sonra qaytarılmaması və/və ya talanması (qaçırılması);
- 4.6.9. Dəbduzluq, yəni etibardan sui-istifadə etmə və ya aldatma yolu ilə sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə əmlak hüquqlarını əldə etmə ilə əlaqədar baş vermiş zərər;
- 4.6.10. Sığortalanmış avtomatofonun çıxarılıb-taxılan qabaq paneli avtonəqliyyat vasitəsində baxımsız qaldığı halda avtomatofonun və ya onun qabaq panelinin zədələnməsi və ya oğurlanması;
- 4.6.11. Avtonəqliyyat vasitəsinin dövbə qeydiyyat nişanlarının oğurlanması;
- 4.6.12. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin açarları baxımsız qaldığı halda, o cümlədən avtonəqliyyat vasitəsinin içində baxımsız qaldığı halda, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin oğurlanması və ya qaçırılması;
- 4.6.13. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə əlavə quraşdırılmış avadanlıqlar və/və ya avtonəqliyyat vasitəsinin hissələri (detalları, mexanizmləri, qurğuları, cihaz və aqreqləri, təkərləri) avtonəqliyyat vasitəsinin üzərində olmadığı (ondan ayrılmış vəziyyətdə olduğu) zaman onların talan olunması;

- 4.6.14. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin ehtiyat təkərlərinin avtonəqliyyat vasitəsinə zərər dəymədən talan olunması;
- 4.6.15. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin və əlavə quraşdırılmış avadanlıqların sığorta müqavibsinin bağlanmasıdan əvvəl zədəlanmış hissə və detallarının təmir və ya digəri ilə əvəz olunması;
- 4.6.16. Səs və ya səsin sürətindən yüksək sürətlə hərəkət edən təyyarələr və digər hava aparatları ilə bilavasitə və ya dolaylı olaraq yaranan təzyiqli dalğaları nəticəsində əmələ gəlmiş itki, məhv olma və ya digər zərərlər.

5. SÜRÜCÜ VƏ SƏRNİŞİNLƏRİN BƏDBƏXT HADİSƏLƏRDƏN SİĞORTASI

Sığorta haqqının ödənilməsi şərti ilə, sığorta müddəti ərzində və razılaşdırılmış sığorta məbbəgi(bri) çərçivəsində, sürücü və sərnışinlər sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsində oturarkən, hərəkət edərkən, yaxud həmin avtonəqliyyat vasitəsinə minərkən və ya ondan düşərkən hazırkı Qaydaların 4.2. bəndində göstərilən risklərin baş verməsi nəticəsində bədən xəsarəti alarsa və bu bədən xəsarəti heç bir digər səbəbdən asılı olmadan hadisənin baş verdiyi tarixdən etibarən 12 ay ərzində onların

- A. vəfat etməsinə;
- B. hər hansı iki ətrafının (qol və ya ayaq) itirilməsinə;
- C. çiyin oynaqından bir qolunun itirilməsinə;
- D. dirsək oynaqından bir qolunun itirilməsinə;
- E. bir bəyinin oynaqdan itirilməsinə;
- F. bir ombasının itirilməsinə;
- G. bir baldırının itirilməsinə;
- H. bir pəncəsinin itirilməsinə;
- X. bir (əl və ya ayaq) barmağının itirilməsinə;
- İ. iki gözünün görmə qabiliyyətinin tam və БәфаеаИтәг şəkildə itirilməsinə;
- J. bir gözünün görmə qabiliyyətinin tam və БәфаеаИтәг şəkildə itirilməsinə;
- K. iki qulağının eşitmə qabiliyyətinin tam və БәфаеаИтәг şəkildə itirilməsinə;
- Q. bir qulağının eşitmə qabiliyyətinin tam və БәфаеаИтәг şəkildə itirilməsinə;
- L. әтәк qabiliyyətinin daimi olaraq tam itirilməsinə;
- M. tibbi xərcbrinin yaranmasına

səbəb olarsa, bir sığorta olunan şəxs üzrə razılaşdırılmış sığorta məbbəgindən «sığorta ödənişbri cədvəli»ndə göstəribn faiz həcmində (bu Qaydaların şərtbrinə, müddəalarına, istisnalarına və təminatına müvafiq olaraq) sığorta ödənişi verilir.

5.1. SİĞORTA OBYEKTİ

Sürücü və sərnışinbrin bədbəxt hadisəbrdən sığortası bölməsinə müvafiq olaraq, sığorta obyektı sığorta olunan şəxsbrin həyatı, sağlamlığı və tibbi xərcbri ilə bağlı olan, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan, əmlak mənafebridir.

5.2. BÖLMƏ 5-ə AİD XÜSUSİ SƏRTLƏR

- 5.2.1. Təqaüddə olan sığorta olunan şəxslərə әтәк qabiliyyətinin daimi olaraq tam itirilməsi üzrə sığorta təminatı verilmir.
- 5.2.2. 5-ci bölmənin «B»-«Q» bəndbri ilə nəzərdə tutulan itirilmə halları həmin bəndbrdə göstərilən bədən hissəbrindən istifadə etmək imkanının tam və Бәфаоlиштәг şəkildə itirilməsinə nəzərdə tutur.
- 5.2.3. Heç bir halda Sığortaçının məsuliyyəti yuxarıda göstərilən bəndbrdən (5«A» - 5«M») biri üzrə Ödənişbr Cədvəlinde göstəribn faiz dərəcəsinə çox ola bilməz. Bir bədbəxt hadisə yuxarıda göstəribn bəndbrb (5«A» - 5«M») nəzərdə tutulan bir neçə hal ilə nəticəbnərsə cəmi ödənişbri məbbəg Ödənişbr Cədvəlinde göstəribn faiz dərəcəbrinə müvafiq toplanır, lakin bu məbbəg Sığorta Şəhadətnaməsində bir sığorta olunan şəxs üzrə göstəribn sığorta məbbəgindən artıq ola bilməz. Bir bədbəxt hadisə hazırkı Qaydaların 5-ci bölməsinin «B»-«Q» bəndbrində göstəribn hər hansı bir ətrafın və ya onun hissəsinin itirilməsi ib nəticəbnərsə, itiribn ətrafın (hissənin) tərkib hissəbri üzrə (yəni birk, barmaq və s.) ayrılıqda ödəniş verilmir.

- 5.2.4. Tibbi xərclərin sığortası üzrə Sığortaçı sığorta hadisəsi nəticəsində əmələ gəlmiş təcili tibbi yardıma, həkim yardımına və dərman alınmasına zəruri və ağılabatan həcmdə çəkilmiş xərcbrin əvəzini ödəyir. Lakin, tibbi xərclərin sığortası üzrə sanatoriya-kurort müalicəsinə, əlavə qidalanmaya, başqasının qulluğuna, protezbəzəməyə, xüsusi nəqliyyat vasitəbrinin əldə edilməsinə çəkilmiş xərclər üzrə təminat verilmir və heç bir ödəniş həyata keçirilmir.
- 5.2.5. Ölüm hadisəsi üzrə ödəniş vəfat etmiş şəxsin(lərin) vərəsəbrinə verilir.
- 5.2.6. Sığorta hadisəsi baş verməzdən əvvəl öz funksiyasını yerinə yetirə bilməyən və ya istifadə olunmayan orqanın və ya onun hər hansı hissəsinin itirilməsi üzrə sığorta ödənişi verilmir.

5.3. SİĞORTA MƏBLƏĞİ

Sürücü və sərnəşinbrin bədbəxt hadisəbrdən sığortası bölməsinə müvafiq olaraq, tərəfbrin qarşılıqlı razılığı əsasında, avtonəqliyyat vasitəsində olan bir oturaq yeri üzrə ayrıca sığorta məbbği müəyyən edilir və sığorta olunmuş yerbrin sayı ilə birgə Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsində göstərilir.

Qeyd: Sürücü və sərnəşinbrin bədbəxt hadisəbrdən sığortası üzrə sığorta olunan yerbrin sayı avtonəqliyyat vasitəsində olan istehsalçı tərəfindən müəyyən edilmiş oturaq yerbrinin sayından çox ola bilməz.

5.4. AZADOLMA

Sürücü və sərnəşinbrin bədbəxt hadisəbrdən sığortası bölməsinə müvafiq olaraq, sığorta hadisəsi baş verdikdə azadolma tətbiq edilmir.

6. AVTONƏOLİYYAT VASİTƏSİ SAHİBİNİN MÜLKİ MƏSULİYYƏTİNİN SİĞORTASI

Sığorta haqqının ödənilməsi şərti ib, sığorta müddəti ərzində və razılaşdırılmış sığorta məbbği çərçivəsində, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin istifadə olunması nəticəsində üçüncü şəxsbrin və sərnəşinbrin həyatına, sağlamlığına və/və ya əmlakına zərər dəyməsinə görə avtonəqliyyat vasitəsi sahibinin mülki məsuliyyəti (bu Qaydalrın şərtbrinə, müddəə və istisnalarına müvafiq olaraq) təmin olunur və Sığortaçı dəymiş zərərbrin əvəzini ödəyir.

Hazırkı Qaydalara müvafiq olaraq avtonəqliyyat vasitəsi sahibi dedikdə sığorta müqavibsi üzrə Sığortalı və ya sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan digər şəxs nəzərdə tutulur.

6.1. SİĞORTA OBYEKTİ

Avtonəqliyyat vasitəsi sahibinin mülki məsuliyyətinin sığortası bölməsinə müvafiq olaraq, sığorta obykti sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin istifadə olunması nəticəsində üçüncü şəxsbrin və sərnəşinbrin həyatına, sağlamlığına və/və ya əmlakına dəyən zərərin əvəzinin ödənilməsi ib bağlı olan, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan, əmlak mənafəbridir.

6.2. SİĞORTA HADİSƏSİ

- 6.2.1. Hazırkı bölmənin şərtbrinə müvafiq olaraq, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin istifadə olunması nəticəsində üçüncü şəxsbrin və sərnəşinbrin həyatına, sağlamlığına və/və ya əmlakına dəyən zərərin əvəzinin ödənilməsi ib bağlı həmin avtonəqliyyat vasitəsi sahibinin mülki qanunvericiliyə müvafiq olaraq məsuliyyətinin yaranması sığorta hadisəsidir.
- 6.2.2. Bir yol-nəqliyyat hadisəsi nəticəsində bir neçə şəxsə zərərin dəyməsi hah bir sığorta hadisəsi sayılır.
- 6.2.3. Hər hansı bir hadisə nəqliyyat vasitəsi sahibbrinin mülki məsuliyyətinin icbari sığortası müqavibsi ib təmin olunmazsa, həmin hadisə avtonəqliyyat vasitəsi sahibinin mülki məsuliyyətinin könüllü sığortası bölməsi üzrə, baş vermiş hadisənin sığorta hadisəsi olması şərti ib, təmin edilir.

6.3. SİĞORTA MƏBLƏĞİ

Avtonəqliyyat vasitəsi sahibinin mülki məsuliyyətinin sığortası üzrə sığorta məbbği tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında müəyyən edilir və Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsində göstərilir. Sığorta Şəhadətnaməsində göstəribn sığorta məbbği Sığortaçının bir hadisə və sığorta müddəti ərzində baş vermiş bütün hadisəbr üzrə məsuliyyətinin maksimal həddidir.

6.4. SƏRTSİZ AZADOLMA

- 6.4.1. Sığorta müqavibində şərtsiz azadolma, yəni sığorta hadisəsi baş verdiyi halda Sığortaçı tərəfindən ödənilməyən Sığortalının xərcbrinin bir hissəsi, müəyyən edib bibr.
- 6.4.2. Azadolma Sığortalının və Sığortaçının razılığı əsasında təyin edilir, Sığorta Şəhadətnaməsində və/və ya sığorta müqavibinə qəbul edilmiş Əlavəbrdə göstərilir.
- 6.4.3. Bir neçə sığorta hadisəsinin baş verməsi halında, sığorta müqavibində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, azadolma məbbği hər sığorta ödənişindən tutulur.

6.5. BÖLMƏ 6-va AİD XÜSUSİ İSTİSNALAR

Hazırkı bölmənin şərtbrinə müvafiq olaraq aşağıdakılar üzrə təminat verilmir və ödəniş həyata keçirilmir:

- 6.5.1. Qarşısılınmaz qüvvənin təsiri və ya təbii fəlakət nəticəsində dəymiş zərərbr;
- 6.5.2. üçüncü şəxsbrin və sərnişinbrin qərəzli hərəkətbri nəticəsində dəymiş zərərbr;
- 6.5.3. üçüncü şəxsbrin avtonəqliyyat vasitəsini qanunsuz əb keçirərək istifadə etməsi nəticəsində dəymiş zərərbr;
- 6.5.4. Sığortalının işçibrinin və/və ya avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsin(brin) həyatına, sağlamlığına dəymiş zərərbr;
- 6.5.5. Sığortalının əmlakına dəymiş zərərbr;
- 6.5.6. Sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman avtonəqliyyat vasitəsində olan əmlaka (yükə) və heyvanlara dəymiş zərərbr;
- 6.5.7. Ətraf mühitin çirkənməsi ilə bağlı irəli sürülmüş iddialar;
- 6.5.8. Sığortalının işçibri tərəfindən irəli sürülmüş iddialar;
- 6.5.9. Sığortalının (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsin) icarəyə, kirayəyə, lizinqə, saxlamaya və ya girov götürdüyü əmlakın (əşyaların) məhv olması, itməsi və zədəbnməsi;
- 6.5.10. Müqavib öhdəlikbrinin yerinə yetirilməməsi (lazımınca yerinə yetirilməməsi) nəticəsində əməb gəlmiş zərərbr;
- 6.5.11. Sığortalının (avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsin) Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə əsasən daşdığı məsuliyyətdən əlavə, hər hansı fərdi razılaşıma və ya müqavib ib, öz üzərinə götürdüyü məsuliyyətə əsasən əvəzini ödəməli olduğu zərərbr;
- 6.5.12. Sığorta Şəhadətnaməsində göstərilmiş avtonəqliyyat vasitəsinə və ya həmin avtonəqliyyat vasitəsi ilə yedəyə alınmış digər avtonəqliyyat vasitəsinə və ya qoşquya dəymiş zərərbr.

Bu bənddə göstərilən bəzi istisnalara, Sığortaçı və Sığortalı arasında əldə edilmiş xüsusi razılığa əsasən və Sığorta Şəhadətnaməsində göstərilməsi şərti ilə, tarif dərəcəsinə müvafiq əmsalların tətbiq olunması yolu ilə, müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq təminat verilə bilər.

7. BÜTÜN BÖLMƏLƏRƏ AİD ÜMUMİ İSTİSNALAR

- 7.1. Bu Sığorta Qaydaları ib aşağıdakılar üzrə təminat verilmir və ödəniş həyata keçirilmir:
 - 7.1.1 Sığorta təminatının əhatə ərazisindən kənarında baş verən hadisələr;
 - 7.1.2 Sığorta müddətindən əvvəl və sığorta müddəti bitdikdən sonra baş vermiş hadisələr;
 - 7.1.3 Sığorta müqavibinin qüvvədə olma müddətində baş vermiş, lakin səbəbi müqavilənin qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl yaranmış hadisələr;

- 7.1.4. Sığortalının, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan hər hansı şəxsin, və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin və ya avtonəqliyyat vasitəsinin sərnişini olan şəxsin qərəzli hərəkətbri və ya adı çəkilən şəxsbri cinayət törətməsi və ya törədilməsinə cəhd etməsi nəticəsində baş vermiş hadisəbr.
- 7.1.5. Mənəvi zərərin təmin olunması ilə bağlı irəli sürülmüş iddialar;
- 7.1.6. Dolayı itki, o cümbdən gəlir itkisi, zəhmət haqqının itirilməsi, cərimələr və hər hansı digər dolayı itki və zərərb;
- 7.1.7. Valyuta mübadibsi kursunun fərqi;
- 7.1.8. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin onun normativ-texniki sənədbrində göstəribn normadan artıq, idarə olunmasına və ya sürücünün yolu görməsinə mane ola bibcək vəziyyətdə, həcmdə, çəkiddə yükbnilməsi və/və ya sərnişin daşması nəticəsində baş vermiş hadisəbr;
- 7.1.9. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsində olan əmlakın (yükün) zədəbnməsi nəticəsində baş vermiş hadisəbr;
- 7.1.10. Tezalışan və partlayıcı maddəbrin və əşyaların avtonəqliyyat vasitəsinə yükbnilməsi, ondan boşaldılması və ya onunla daşınması zaman alışıması və ya parlaması, Sığortalının və ya avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsin yangın təhlükəsizliyi qaydalarına riayət etməməsi nəticəsində baş vermiş hadisəbr;
- 7.1.11. Sığortaçı ib razılaşıdırılmış hallardan başqa, Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsində göstəribn avtonəqliyyat vasitəsinin yedəyə alınması, digər avtonəqliyyat vasitəsinə yükbnilməsi, ondan boşaldılması və ya hər hansı digər avtonəqliyyat vasitəsi ib daşınması nəticəsində baş vermiş hadisəbr;
- 7.1.12. Sığorta Şəhadətnaməsinə qəbul edilmiş Əlavəbrdə göstəribn avtonəqliyyat vasitəsi
 - avtonəqliyyat vasitəsinin növünə aid qüvvədə olan sürücülük vəsiqəsi olmayan
 - Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sahibi tərəfindən verilmiş və müvafiq qaydada təsdiq edilmiş etibarnamə və/və ya yol vərəqəsi olmayan
 - spirtli içkibrin, narkotik və ya toksik maddəbrin, istifadə olunmasından sonra avtonəqliyyat vasitəsinin idarə olunmasına qadağa qoyulmuş (diqqəti və çevikliyi azaldan) dərmanların təsiri altında olan
şəxs tərəfindən idarə olunduğu halda baş vermiş hadisəbr;
- 7.1.13. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sürət, davamlılıq və digər sınaqlardan keçirilməsi, yarışlarda, rallibrdə, avtoyürüşbrdə, sürət müsabiqəbrində və ya təlim məqsədbrin üçün istifadə olunması nəticəsində baş vermiş hadisəbr;
- 7.1.14. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin təyinatından kənar, yaxud Sığortalının bəyan etdiyindən fərqli məqsədbr üçün istifadə olunması;
- 7.1.15. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi nasaz və ya zədəbnmiş vəziyyətdə olduğu halda onun istifadə olunması nəticəsində baş vermiş hadisəbr (sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin bilavasitə sığorta hadisəsi baş verməzdən əvvəl hərəkət etdiyi zaman qəfbtən əməb gəlmiş, qarşısını avtonəqliyyat vasitəsini idarə edən şəxsin ala bilmədiy, aradan qaldırılması üçün zəruri vaxta malik olmadığı, yaxud ona malum olmayan və sığorta hadisəsinin baş verməsinə səbəb olan nasazlıq və zədəbrdən başqa);
- 7.1.16. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin təmir olunması nəticəsində dəymiş zərərb;
- 7.1.17. Avtonəqliyyat vasitəsini idarə edən şəxsin ruhi-əsəb xəstəliyi, əsəb sarsıntısı, epileptik tutma, insult və ya infarkt keçirməsi nəticəsində baş vermiş hadisəbr, bir şərtb ki, həmin şəxsədə hadisənin baş verməsi anına qədər qeyd olunan xəstəlikbr aşkar olunmuş olsun;
- 7.1.18. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsini idarə edən şəxsin özünə qəsd etməsi və ya buna cəhd göstərməsi nəticəsində baş vermiş hadisəbr;
- 7.1.19. Sığortalının Sığortaçı ilə razılaşırdığı müddət ərzində sığorta riskinin baş verməsi ehtimalını artıran amilbrin aradan qaldırmaması nəticəsində baş vermiş hadisəbr;
- 7.2. Sığortaçı bilavasitə və ya dolayı olaraq aşağıda göstəribn nəticəsində baş vermiş hadisəbr üzrə heç bir məsuliyyət daşımır:
- 7.2.1. Nüvə partlayışının, ionlaşdırıcı radiasiya şüalarının, radioaktiv elementbrin, qeyri-radiasiya tərkibli nüvə yanacağıının, yanmış nüvə yanacağıının, partlayıcı nüvə tərkibli elementbrdən və ya onların komponentbrindən ibarət təhlükəli radioaktiv, zəhərli, partlayıcı və digər maddəbrin təsiri;
- 7.2.2. Toksik və kimyavi maddəbrin təsiri;

- 7.2.3. Ətraf mühitin çirklənməsi və zəhərlənməsi;
- 7.2.4. Müharibə (elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsi, hərbi əməliyyatlar, təcavüz, istila, işğal, düşmənçilik aktları, xarici düşmənin aksiyaları, üsyan, qiyam, tətil, inqilab, ictimai ixtişaşlar, xalq hərəkatı, çevriliş, silahlı yolla hakimiyyətin qəsb edilməsi, terrorizm, sabotaj və bunların nəticələri;
- 7.2.5. Dövlət orqanlarının sərəncamı ilə və ya hərbi və ya da mülki hakimiyyət və siyasi təşkilatlar tərəfindən siyasi tədbirlərin görülməsi nəticəsində sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin müsadirə, rekvizisiya, həbs, məhv edilməsi və ya milliləşdirilməsi nəticəsində baş vermiş hadisələr.

Bu bənddə göstərilən bəzi istisnalara, Sığortacı və Sığortalı arasında əldə edilmiş xüsusi razılığa əsasən və Sığorta Şəhadətnaməsində göstərilməsi şərti ilə, tarif dərəcəsinə müvafiq əmsalların tətbiq olunması yolu ilə, müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq təminat verilə bilər.

C. SIĞORTA MÜOAVİLƏSİ

Sığorta müqavilsə Sığortacı ilə Sığortalı arasında yazılı formada bağlanan, Sığortalının ödədiyi müvafiq sığorta haqqı müqabilində sığorta obyektinin məruz qala bildiyi müəyyən risklərin baş verməsi nəticəsində, sığorta müqavilsində göstəribn sığorta məbbğindən çox olmaması şərti ilə, dəyən zərərin əvəzinin və ya müəyyən bir hadisənin baş verməsi ilə hər hansı pul məbbğinin Sığortacı tərəfindən Sığortalıya (və ya Sığorta Olunana, və ya Faydalanan şəxsə) ödənilməsinə nəzərdə tutan sənəddir.

8. SIĞORTA MÜOAVİLƏSİNİN FORMASI

- 8.1. Sığorta müqavilsə müqavilə üzrə tərəflərin sayından asılı olaraq tətbiq olunan sayda, Azərbaycan dilində və sığorta müqavilsəsinin hər tərəfi üçün bir nüsxədə tərtib olunur. Nüsxə eyni hüquqi qüvvəyə malikdir. Sığorta müqavilsə hər hansı xarici dilə tərcümə olunduğu halda onun mətninin təfsir edilməsi üçün Azərbaycan dilindəki mətn əsas götürülməlidir.
- 8.2. Sığorta müqavilsə (Sığorta Şəhadətnaməsi və/və ya Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsi) Sığortalı tərəfindən itirilsə, Sığortalının yazılı müraciətinə əsasən Sığortacı müqavilsənin (Sığorta Şəhadətnaməsinin və/və ya Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsinin) yeni nüsxəsini (dublikatını) ona təqdim edir. Sığorta müqavilsəsinin (Sığorta Şəhadətnaməsinin və/və ya Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsinin) yeni nüsxəsinin (dublikatının) verilməsindən sonra itirilmiş sığorta müqavilsə (Sığorta Şəhadətnaməsi və/və ya Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsi) etibarsız hesab olunur.

9. SIĞORTA MÜOAVİLƏSİNİN MÜDDƏTİ (SIĞORTA MÜDDƏTİ)

- 9.1. Sığorta təminatının qüvvədə olma müddəti tərəflərin razılığı ilə sığorta müqavilsəndə müəyyənləşdirilir və «sığorta müddəti» adlandırılır.
- 9.2. Sığorta müqavilsə (sığorta təminatı) Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsində göstərilmiş sığortalının qüvvəyə minmə tarixində Bakı vaxtı ilə saat 24:00-da qüvvəyə minir və Sığorta Şəhadətnaməsinin müvafiq Əlavəsində göstərilmiş sığorta təminatının qüvvədən düşmə tarixində Bakı vaxtı ilə saat 24:00-da qüvvədən düşmüş hesab edilir.
- 9.3. Sığorta müddəti bitdikdən sonra sığorta təminatının arası kəsilmədən sığorta müqavilsəsinin yeni müddətə bağlanması üçün Sığortalıya 10 gün ərzində güzəştli müddət verilir.
- 9.4. Güzəştli müddət ərzində baş vermiş hadisə Sığortalının hadisə baş verməzdən əvvəl Sığortacıya sığorta müqavilsəsinin yeni müddətə bağlanması ilə bağlı müraciət etməsi və sonradan (hadisədən sonra, lakin güzəştli müddət bitənədək) yeni müddət üçün hesablanmış sığorta haqqını ödəməsi şərti ilə təmin olunur.
- 9.5. Güzəştli müddət ərzində Sığortalı Sığortacıya sığorta müqavilsəsinin yeni müddətə bağlanması ilə bağlı müraciət etdikdə yeni bağlanan sığorta müqavilsə üzrə sığorta müddətinin başlanğıc tarixi kimi əvvəlki müqavilə üzrə sığorta müddətinin bitmə tarixi göstərilir.

10. SIĞORTA TƏMINATININ COĞRAFİ ƏHATƏ ƏRAZİSİ

- 10.1. Sığorta təminatı yalnız sığorta müqavilsəndə göstəribn coğrafi ərazidə qüvvədədir.

- 10.2. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, avtonəqliyyat vasitəsi tikinti sahəsinin ərazisində, hava limanının təyyarə meydanında, uçuş-ənmə zolağında və ya bu kimi yerbrin hər hansı bir hissəsində olduğu zaman sığorta təminatı ilə əhatə olunmur və baş vermiş hadisələr üzrə heç bir ödəniş həyata keçirilmir.
- 10.3. Sığorta müqavibsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində hər hansı inzibati-ərazi vahidinin və ya rayonun ərazisində hərbi əməliyyatlar aparılırsa (müharibənin elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq) sığorta təminatı həmin ərazibrdə qüvvəsini itirir.
- 10.4. Avtonəqliyyat vasitəsi sığorta təminatının qüvvədə olduğu coğrafi ərazini tərk etdikdə sığorta müqavibsi üzrə veribn təminat qüvvəsini itirir.

11. SİĞORTA HAOQI

- 11.1 Sığorta haqqı Sığortalı tərəfindən təqdim edilmiş məlumat əsasında Sığortaçı tərəfindən hesablanır və Sığorta Şəhadətnaməsində və ya sığorta müqavibsinə qəbul edilmiş Əlavəbrdə göstərilir.
- 11.2. Sığorta haqqı Sığortalı tərəfindən Sığortaçının təqdim etdiyi hesab və ya sığorta haqqının məbbği və ödənilmə qaydası barədə məlumatı özündə əks edən digər sənəd alındıqdan sonra ödənilir. Sığorta haqqı birdəfəlik və ya, tərəflərin razılaşmasına əsasən, hissə-hissə, Sığorta Şəhadətnaməsində və ya Sığorta Müqavibsinə qəbul edilmiş Əlavəbrdə qeyd olunan ödənişbr cədvəlinə müvafiq olaraq ödənilir.
- 11.3. Sığorta müqavibsinə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, nağdsız haqq-hesab zamanı sığorta haqqı Sığortalı tərəfindən tam məbləğdə, sığorta haqqı hissə-hissə ödənilirsə sığorta haqqının birinci ödənişi Sığortaçının təqdim etdiyi hesabın şərtbrinə müvafiq olaraq Sığortaçının bank hesabına köçürülməsi yolu ib ödənilir.
- 11.4. Sığorta müqavibsinə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, nağd haqq-hesab zamanı sığorta haqqı Sığortalı tərəfindən tam məbləğdə, sığorta haqqı hissə-hissə ödənilirsə sığorta haqqının birinci ödənişi Sığortaçının təqdim etdiyi qəbzın şərtlərinə müvafiq olaraq Sığortaçının kassasına və ya nümayəndəsinə verilməsi yolu ib ödənilir.
- 11.5. Sığorta haqqının ödənilməsi günü aşağıdakılar hesab olunur:
 - nağdsız haqq-hesab zamanı - pul vəsaitbrinin Sığortaçının hesabına daxil olması günü;
 - nağd haqq-hesab zamanı - pul vəsaitbrinin Sığortaçının kassasına və ya nümayəndəsinə verilməsi günü.
- 11.6. Sığorta haqqı və ya onun birinci hissəsi Sığortaçı tərəfindən təqdim olunmuş hesabda və ya sığorta haqqının məbbği və ödənilmə qaydası barədə məlumatı özündə əks edən digər sənəddə göstərilmiş müddət ərzində ödənilmədikdə, Sığortaçı sığorta müqavibsinədən imtina etmək və ya Sığortalı üçün əlavə ödəmə müddətini təyin etmək hüququna malikdir. Əgər sığorta hadisəsinin baş verməsi günü sığorta haqqı və ya onun birinci hissəsi müqavibnin şərtbrinə uyğun həb də ödənilməyibsə, Sığortaçı öz öhdəlikbrindən azad edilir.
- 11.7. Hissə-hissə ödənilibn sığorta haqqının növbəti ödənişi ödənilmədiyi, vaxtından gec və ya az məbbğdə ödənilirdi halda, Sığortaçının sığorta müqavibsi üzrə öhdəlikbrini sığorta haqqının ödənilməli gündən sonrakı növbəti 15 təqvim günü ərzində qüvvədə qalır və sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi zamanı sığorta haqqının gecikdirilmiş (natamam həcmdə ödənilmiş) hissəsi Sığortaçı tərəfindən ödənişdən tutula bibr. Əgər həmin borc müqavib ib sığorta haqqının ödənilməsi günü kimi şərtbşdirilmiş gündən sonra 15 təqvim günü ərzində ödənilməyibsə Sığortaçı sığorta müqavibsinə göstəribn sığorta hadisəbrini üzrə məsuliyyət daşımır. Sığortaçının məsuliyyəti borcun, yəni gecikdirilmiş (natamam həcmdə ödənilmiş) ödənişin, ödənilirdiyi gün gündüz saat 12:00-dan bəfə olunur və Sığortaçının məsuliyyəti bəfə olunduqdan sonra baş vermiş, sığorta müqavibsinə şərtbşdirilmiş sığorta hadisəbrini əhatə edir.
- 11.8. Sığortalının sığorta haqqını ödəməməsi səbəbindən Sığortaçı tərəfindən sığorta müqavibsinin bğv edilməsi, Sığortalını Sığortaçıya, onun öz öhdəlikbrini yerinə yetirdiyi müddət üzrə, sığorta haqqının ödənilməli olan hissəsini ödəməsindən azad etmir.

12. GÜZƏSTLƏR VƏ YÜKLƏMƏLƏR

Sığorta müqavibsinin qüvvədə olduğu müddət başa çatdıqdan sonra sığorta müqavibsi növbəti il üçün bağlanarkən, başa çatmış Sığorta ilinin nəticəbrindən asılı olaraq, Sığortaçı tərəfindən Sığortalıya ilkin (orijinal) sığorta tarifinə güzəştbr və ya yükləmələr tətbiq edib bibr.

13. SİĞORTA MÜOAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLMƏSİ

- 13.1. Sığorta müqavibsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:
- 13.1.1. sığorta obyektı Sığortaçının razılığı olmadan özgəninkibşdirildikdə. Bu halda Sığortaçı ilə Sığortalı və ya sığorta obyektı xeyrinə özgəninkibşdiribn şəxs arasında yeni sığorta müqavibsi bağlanıla bibr;
 - 13.1.2. sığorta müqavibsinin qüvvədə olma müddəti bitdikdə;
 - 13.1.3. Sığortaçı Sığortalı qarşısında öz öhdəlikbrini tamamib yerinə yetirdikdə;
 - 13.1.4. Sığortalı sığorta haqqını sığorta müqavibsinde müəyyən edibn qaydada ödəmədikdə;
 - 13.1.5. Sığortalı vəfat etdikdə (o halda ki vərəsəsi olmasın);
 - 13.1.6. Sığortalının fəaliyyət qabiliyyəti məhdudlaşdırıldıqda (fəaliyyət qabiliyyətinin məhdudlaşdırılması barədə qərarın çıxarılması anından);
 - 13.1.7. məhkəmə sığorta müqavibsinin etibarsız olduğu barədə qərar verdikdə;
 - 13.1.8. sığorta obyektinin mövcudluğu bitdikdə (yox olduqda);
 - 13.1.9. qanunvericilik nəzərdə tutulmuş qaydada Sığortaçı bğv edildikdə;
 - 13.1.10. sığorta müqavibsinin və hazırkı Qaydaların müddəa və şərtbri yerinə yetirilmədikdə;
 - 13.1.11. tərəfbrin razılaşmasına əsasən;
 - 13.1.12. qanunvericilik və sığorta müqavibsi ib nəzərdə tutulmuş digər hallarda.
- 13.2. Sığorta hadisənin baş vermə ehtimalı itdikdə və sığorta riskinin mövcudluğu sığorta hadisəsindən fərqli digər səbəbbr ücbatından bitdiyi halda sığorta müqavibsi dərhal qüvvədən düşür. Sığorta müqavibsinin bu bənddə göstərilmiş səbəbbr ücbatından vaxtından əvvəl qüvvədən düşməsi halında Sığortaçı, sığortanın qüvvədə olması müddəti üzrə, proporsional surətdə hesablanmış sığorta haqqının hissəsini özündə saxlaya və ya təbb edə bibr.
- 13.3. Sığorta müqavibsinə həm Sığortaçının, həm də Sığortalının 30 gün əvvəl qarşı tərəfə yazılı şəkildə xəbərdarlıq verməsi yolu ib vaxtından əvvəl xitam verib bibr. Yazılı xəbərdarlıq tərəfbrin müqavibdə göstəribn ünvanlarına göndərilməlidir.
- 13.4. Tərəfbr müqavibyə xitam verməkdən əvvəl müqavib ib nəzərdə tutulmuş öhdəlikbrini tam yerinə yetirməlidirbr.

14. SİĞORTA MÜOAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLDİKDƏ SİĞORTA HAOQININ HESABLANMASI

- 14.1. Müqavibnin Sığortalının təbbi ib vaxtından əwəl xitam olunması halında, Sığortaçı çəkilmiş xərcbr çıxılmaqla müqavibnin qurtarmamış hissəsi üçün sığorta haqqını ona qaytarır; əgər bu təbb Sığortaçının sığorta qaydalarını pozması ib bağlıdırsa o, sığorta haqlarını Sığortalıya bütünlükə qaytarır.
- 14.2. Müqavibnin Sığortaçının təbbi ilə vaxtından əvvəl xitam olunması halında, Sığortaçı Sığortalının sığorta haqlarını bütünlükdə qaytarır; əgər bu təbb Sığortalının sığorta qaydalarını yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, Sığortaçı çəkilmiş xərcbr çıxılmaqla müqavibnin qurtarmamış hissəsi üçün sığorta haqqını qaytarır.
- 14.3. Sığorta müqavibsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı sığortalıya qaytarılır.
- 14.4. Sığorta müqavibsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbbği ilə sığorta ödənişi məbbği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu Qaydaların 14.1-ci və 14.2-ci maddəbrində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

15. SİĞORTA MÜOAVİLƏSİNƏ ƏLAVƏLƏRİN OƏBUL EDİLMƏSİ

Sığorta müqavibsi şərtbrinin dəyişdirilməsi tərəfbrin razılığı əsasında müqavibyə Əlavənin qəbul edilməsi yolu ib həyata keçirilir. Əlavəbr yazılı şəkildə tərtib olunur və sığorta müqavibsinin ayrılmaz tərkib hissəsi hesab olunur. Sığorta müqavibsinin şərtbri dəyişdirildiyi halda, tərəflər arasında əldə olunmuş razılaşmadan və ya müqavibyə edibn dəyişiklikbrin mahiyyətindən digəri irəli gəlmirsə, öhdəlikbr Əlavənin imzalanması anından dəyişilmiş hesab olunurlar.

D. TƏRƏFLƏRİN ÖHDƏLİKLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTİ. ZƏRƏRİN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ VƏ SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ QAYDASI

16. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQU VƏ VƏZİFƏLƏRİ

16.1. Sığortalının (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin) vəzifələri:

- 16.1.1. Sığorta müqavibsi ilə müəyyən edilmiş məbləğdə və qaydada sığorta haqqını ödəmək;
- 16.1.2. Avtonəqliyyat vasitəsinə baxışın keçirilməsini təmin etmək;
- 16.1.3. Müraciət formasında və sığorta müqaviləsinin bağlanması zamanı sığorta riskinin qiymətləndirilməsi üçün əhəmiyyətli olan bildiyi bütün məlumatları, bu sahədə qüvvədə olan digər sığorta müqavibləri və sığorta müddəti ərzində baş vermiş sığorta riskinin dərəcəsinə təsir göstərə bircək hər hansı bir dəyişikliklə barədə Sığortaçıya məlumat vermək. Sığortalı Sığortaçıdan riskin dərəcəsinə təsir göstərə bircək məlumatları gizlədib və ya Sığortaçının riskin sığortalanması üzrə qərarına təsir edə bircək faktlar üzrə yanlış məlumat veribsə, bəb halda həmin müqavib etibarsız hesab edilir və iddia üzrə heç bir ödəniş verilmir;
- 16.1.4. Sığorta hadisəsinin baş verməməsi, sığorta hadisəsi baş verdikdə isə sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin xilas edilməsi və dəyər bircək zərərin azalması üçün bütün mümkün və məqsədəuyğun tədbirləri görmək. Sığorta hadisəsinin baş verməsinin qarşısı alınması, avtonəqliyyat vasitəsinin xilas edilməsi və dəyər bircək zərərin azalması üzrə Sığortaçının verdiyi bütün tövsiyə və məsbəhətlerini yerinə yetirmək;
- 16.1.5. Sığorta hadisəsi baş verdikdə, hazırkı Qaydalarda göstəribn müddət ərzində Sığortaçını və, hadisənin mahiyyəti bunu təbb edirsə, müvafiq səlahiyyətli orqanları baş vermiş hadisə haqqında məlumatlandırmaq;
- 16.1.6. Zədəbənmiş avtonəqliyyat vasitəsinin və əlavə quraşdırılmış avadanlığın təmir olunması qaydasını Sığortaçı ilə razılaşdırmaq;
- 16.1.7. Sığorta hadisəsi nəticəsində zədəbənmiş avtonəqliyyat vasitəsi təmir olunduqdan sonra baxışın keçirilməsi üçün onu Sığortaçıya təqdim etmək. Sığortalı hazırkı öhdəliyini yerinə yetirmədikdə və ya yetirməkdən imtina etdikdə Sığortaçı sonradan baş vermiş hadisə(br) üzrə məsuliyyət daşımır və heç bir ödəniş vermir;
- 16.1.8. Talanmış avtonəqliyyat vasitəsi və/və ya əlavə quraşdırılmış avadanlıq tapılırsa və ya Sığortalıya onların olduğu yer məlum olarsa dərhal Sığortaçıya bu barədə məlumat vermək;
- 16.1.9. Avtonəqliyyat vasitəsinin daxili işlə orqanlarından qeydiyyatdan çıxarılması və ya digər şəxsin adına qeydə alınması, qeydiyyat nişanlarının və sənədbərinin dəyişdirilməsi haqqında üç təqvim günü ərzində Sığortaçıya məlumat vermək;
- 16.1.10. Sığortalını hazırkı Qaydalara və ya qanunvericiliyə əsasən sığorta ödənişini almaq hüququndan məhrum edən səbəb aşkar olunarsa, sığorta müqavibsinə müvafiq olaraq alınmış sığorta ödənişini (və ya onun müvafiq hissəsini) Sığortaçıya qaytarmaq;
- 16.1.11. Talanmış avtonəqliyyat vasitəsi və/və ya əlavə quraşdırılmış avadanlıq tapılırsa sığorta müqavibsinə müvafiq olaraq alınmış sığorta ödənişini qaytarmaq və ya tapılmış avtonəqliyyat vasitəsinə və/və ya əlavə quraşdırılmış avadanlığı Sığortaçıya təhvil vermək;
- 16.1.12. Sığorta Olunanı, və ya Faydalanan şəxsi və avtonəqliyyat vasitəsinə idarə etmək hüququna malik olan şəxsə hazırkı Qaydaların və sığorta müqavibsinin şərtləri ilə tanış etmək;
- 16.1.13. Sığorta müqavibsi ilə nəzərdə tutulan digər öhdəliklərini yerinə yetirmək.

Hazırkı Qaydaların 16.1.2.-16.1.9. bəndlərində göstəribn Sığortalının (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin) vəzifələri eyni zamanda avtonəqliyyat vasitəsinə idarə etmək hüququna malik olan şəxsə də aiddir.

16.2. Sığortalının hüquqları:

- 16.2.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulan qaydada sığorta müqavibsinə xitam vermək;
- 16.2.2. Sığorta müqavibsinə (Sığorta Səhadətnaməsini) itirdiyi halda onun yeni nüsxəsini (dublikatını) almaq;

- 16.2.3. Sığorta hadisəsinin qarşısı alınması və dəyə biləcək zərərin azalması üçün zəruri olan məlumat və məsblətbrı Sığortaçıdan almaq;
- 16.2.4. Sığorta müqavıbsını sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qorunub saxlanılmasında qanuna, digər normativ-hüquqi akta, müqavıbyə və ya notariat qaydasında təsdiq edilmiş etibarnaməyə əsasən marağı olan fiziki və hüquqi şəxsbrin (Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsın) xeyrinə bağlamaq, sığorta müddəti ərzində sığorta hadisəsi baş verməzdən əvvəl sığorta müqavıbsı üzrə Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxs qismində təyin edilmiş şəxsi(bri) digər şəxslə(lərlə) əvəz etmək.
- 16.3. Sığortaçının vəzifəbri:
- 16.3.1. Sığortalıya Sığortaçı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada tərtib olunmuş sığorta müqavıbsının nüsxəsini vermək və Sığortalını sığorta müqavıbsının şərtbri ib tanış etmək;
- 16.3.2. Sığorta müddəti ərzində baş vermiş sığorta hadisəsi ib əlaqədar zəruri olan Sığortalı tərəfindən təqdim olunmalı sənədbrin toplanılmasını təşkil etmək və bununla bağlı xərcbri ödəmək.
- 16.3.3. Sığortalıdan (və ya Sığorta Olunandan, və ya Faydalanan şəxsdən, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsdən) hadisə haqqında məlumat daxil olduqda baş vermiş hadisənin səbəbbri, xarakterini araşdırmaq, dəymiş zərərin miqdarını və ya ödəniləcək məbbği müəyyən etmək, və nəticədə hadisəni sığorta hadisəsi kimi tanıdıqda və ödənişin verilməsindən imtina üçün əsaslar olmadıqda müqavıb ib müəyyən edilmiş müddət ərzində və qaydada sığorta məbbği(bri) çərçivəsində sığorta ödənişini vermək;
- 16.3.4. Sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün əsaslar olduqda bu barədə Sığortalıya, səbəbbri göstərilməkb, yazılı şəkildə məlumat vermək;
- 16.3.5. Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi ib nəzərdə tutulan hallar istisna olunmaqla, Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxs) və onun maddi durumu haqqında məlumatı yaymamaq;
- 16.3.6. Sığortalı təbb etdikdə, sığorta müqavıbsının (Sığorta Şəhadətnaməsinin) və sığortanı təsdiqbyən digər sənədbrin yeni nüsxəsini (dublikatını) təqdim etmək;
- 16.3.7. Sığorta müqavıbsı ib nəzərdə tutulan digər öhdəlikbri yerinə yetirmək.
- 16.4. Sığortaçının hüquqları:
- 16.4.1. Müraciət Formasında göstəribn avtonəqliyyat vasitəsinə baxış keçirmək, onun vəziyyəti, istifadə olunması qaydası və müvafiq sənədbri ib tanış olmaq;
- 16.4.2. Sığorta hadisəsinin səbəbini, xarakterini, baş verməsi faktını və şəraitini və ya sığorta ödənişinin miqdarını müəyyən etmək üçün zəruri olan məlumat və sənədbrin təqdim olunmasını Sığortalıdan (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsdən) və səlahiyyətli orqanlardan təbb etmək; sığorta hadisəsinin baş verməsi şəraitini və səbəbbri müstəqil surətdə araşdırmaq; dəymiş zərərin səbəbini və miqdarını, irəli sürülmüş iddiaların əsaslı olub-olmamasını və hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasını müəyyən etmək üçün ekspertiza keçirmək və ya keçirilməsini təbb etmək;
- 16.4.3. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxs) tərəfindən ona təqdim edilmiş məlumatların doğruluğunu yoxlamaq. Sığorta məbbğinə və riskin dərəcəsinin ölçülməsinə və dəyə biləcək zərərin miqdarına təsir göstərə biləcək məlumatın Sığortalı tərəfindən qərəzb təhrif edilməsi və ya gizbdilməsi halında, sığorta müqavıbsının bğv edilməsini və ya onun etibarsız hesab edilməsini təbb etmək;
- 16.4.4. Sığortalının (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsın, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsın) sığorta müqavıbsının təbb və şərtbri əməl etməsini yoxlamaq;
- 16.4.5. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxs) sığorta müqavıbsından irəli gəbn öhdəlikbri yerinə yetirmədikdə (lazımınca yerinə yetirmədikdə) Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlbisinin 20-ci maddəsinin 4-cü paraqrafına əsasən sığorta müqavıbsının bğv

edilməsini və Mülki Məcəlbnin 424-cü maddəsinə əsasən bğv etmənin nəticəsində dəymiş zərərin ödənilməsinə təbb etmək;

- 16.4.6. Sığorta hadisəsi ib əlaqədar Sığortalının maraqlarını məhkəmədə təmsil etmək və ya başqa üsulla onun hüquqi müdafiəsini həyata keçirmək (lakin bu hüquq Sığortaçının öhdəliyi deyildir). Sığorta hadisəsi ib əlaqədar Sığortalının maraqlarının təmsil edilməsi və hüquqlarının müdafiə olunması üçün Sığortalı Sığortaçıya təbb olunan qaydada tərtib olunmuş yazılı etibarnamə verməlidir;
- 16.4.7. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində və sığorta müqavibində göstərilmiş əsaslara müvafiq sığorta ödənişinin verilməsindən imtina etmək.

Sığorta müqavibsi ib Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan digər öhdəlikbr də müəyyən edib bibr.

17. SİĞORTA HADİSƏSİ BAS VERDİKDƏ SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

- 17.1. Sığorta müqavibsi ib nəzərdə tutulmuş sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) aşağıdakıları etməyə borcludur:
- 17.1.1. Baş vermiş hadisə barədə dərhal müvafiq səlahiyyətli orqanları məlumatlandırmaq, o cümbdən aşağıda göstəribn hadisəbr barədə qeyd olunmuş orqanlara xəbər vermək:
- yol-nəqliyyat hadisəsi, üçüncü şəxsbrin qərəzli, qanuna zidd olan hərəkətbri, oğurluq, qaçırma, dəbduzluq, soyğunçuluq, quldurluq - daxili işbr orqanlarına;
 - yangın - dövbət yağın söndürmə xidmətinə;
- 17.1.2. Sığorta hadisəsi baş verdikdə dərhal, lakin hər halda 24 saatdan gec olmayaraq hadisənin baş verməsi haqqında Sığortaçıya (və ya onun nümayəndəsinə) məlumat vermək, və Sığortaçı (onun nümayəndəsi) tərəfindən veribn bütün göstərişbrə əməl etmək;
- 17.1.3. Baş vermiş hadisənin səbəbbri və nəticəbri, dəymiş zərəbrin miqdarı və xarakteri, o cümbdən hadisə ib əlaqəli şəxsbr barədə bütün məlumatları yazılı şəkildə, və müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən verilmiş hadisənin baş verməsini və dəymiş zərərin həcmi təsdiqbyən sənədbri Sığortaçıya təqdim etmək (təbb olunan sənədbrin tam siyahısı hadisə yerinə baxış keçirildikdən və Baxış aktı tərtib olunduqdan sonra Sığortaçı tərəfindən təqdim olunur);
- 17.1.4. Hadisə nəticəsində dəyə bibeək zərərin azalması və avtonəqliyyat vasitəsinin xilas edilməsi üçün bütün mümkün və ağılabatan tədbirbri görmək. Mümkün olduğu halda Sığortaçıdan göstərişbrin verilməsini təbb etmək;
- 17.1.5. Sığortaçının nümayəndəbri tərəfindən zədəbnmiş avtonəqliyyat vasitəsinə baxış keçirilməyincə onun dəyişməz halda qalmasını təmin etmək;
Sığortalı hadisə yerinin görünüşünü aşağıdakı hallarda dəyişdirə bibr: təhlükəsizliyin təmin edilməsi və ya zərərin artmaması üçün, dövbət orqanlarının təbbi ib və ya Sığortaçı dəyişiklikbrin edilməsinə razılıq verdikdə;
- 17.1.6. Zədəbnmiş avtonəqliyyat vasitəsinə baxışın keçirilməsində iştirak etmək;
- 17.1.7. Sığortaçının razılığı olmadan zədəbnmiş avtonəqliyyat vasitəsinin təmir olunması və ya əlavə quraşdırılmış avadanlığın avtonəqliyyat vasitəsindən sökülməsi (demontaj olunması) ib bağlı işbrə başlamamaq;
Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) zədəbnmiş avtonəqliyyat vasitəsinin təmir olunması və ya əlavə quraşdırılmış avadaqlığın avtonəqliyyat vasitəsindən sökülməsi (demontaj olunması) ib bağlı işbrə aşağıdakı hallarda başlaya bibr: sürücü və sərnişinbrin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün və ya dövbət orqanlarının təbbi ib;
- 17.1.8. Avtonəqliyyat vasitəsinin məhv olması halında onu daxili işbr orqanlarından qeydiyyatdan çıxarmaq, qeydiyyat sənədbri və orijinal açarlarının tam komplektini Sığortaçıya təhvil vermək. Sığortaçı təbb edərsə avtonəqliyyat vasitəsinə və ya onun qalıqlarına mülkiyyət hüququnun Sığortaçıya və ya Sığortaçı tərəfindən təyin edilmiş şəxsə verilməsini təmin etmək;

- 17.1.9. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin zədəlanmış detalları Sığortaçı tərəfindən dəyişdiribrsə, zədəlanmış detallara və ya onun qalıqlarına mülkiyyət hüququnun Sığortaçıya və ya Sığortaçı tərəfindən təyin edilmiş şəxsə verilməsini təmin etmək;
- 17.1.10. Hadisə baş verdiyi andan hadisə ilə əlaqədar Sığortaçıya məlumat verənədək və, müvafiq hallarda, hadisə zamanı sürücünün sərxoş olub-olmamasının müəyyən edilməsi məqsədi ilə Sığortaçı ekspertizanın keçirilməsini zəruri hesab edərsə, ekspertiza keçiribnədək spirtli içkilər, narkotik və ya toksik maddələr qəbul etməmək;
- 17.1.11. Sığortaçı tərəfindən aparılan araşdırmalar zamanı onunla əməkdaşlıq etmək, bütün zəruri məlumatları təqdim etmək, hadisə ilə bağlı məlumatların toplanılması, zədəlanmış sığorta obyektinə baxışın keçirilməsi və onun müayinə edilməsi üçün Sığortaçıya şərait yaratmaq, dəymiş zərərin miqdarının və səbəbbrinin müəyyən edilməsində Sığortaçının iştirakını təmin etmək;
- 17.1.12. Avtonəqliyyat vasitəsinin istifadə olunması nəticəsində üçüncü şəxslərin və sənişinlərin həyatına, sağlamlığına və/və ya əmlakına zərər dəydikdə:
- üçüncü şəxslər və sənişinbr tərəfindən irəli sürülmüş təbb və iddialar, onlara dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsini Sığortalının öhdəliyinə qoyan məhkəmə qərarları, hadisə ilə bağlı digər sənədbri Sığortaçıya təqdim etmək. Sığortalı Sığortaçının razılığı olmadan hadisə ib bağlı irəli sürülmüş iddia və təbbbri heç bir halda (tam və ya qismən) təmin etməməlidir və ya təmin olunmasına razılıq verməməlidir, hadisə ilə bağlı üzərinə heç bir öhdəlik götürməməlidir;
 - Sığorta hadisəsi ilə əlaqədar Sığortalının maraqlarının təmsil edilməsi və hüquqlarının müdafiə olunması üçün Sığortaçıya təbb olunan qaydada tərtib olunmuş yazılı etibarnamə vermək və ya verilməsini təmin etmək;
 - ona qarşı irəli sürülmüş təbb və iddiaların xitam olunmasını və ya məbbğinin azaldılmasını təbb etmək iqtidarındadırsa, Sığortaçıya bu barədə məlumat verərək təbb və iddiaların xitam olunması və ya məbbğinin azaldılması üçün mümkün olan tədbirbri görmək;
- 17.1.13. Sürücü və sənişinbrin həyatına və sağlamlığına bədbəxt hadisə nəticəsində zərər dəydikdə, Sığortaçının təbbi ilə onun tərəfindən təyin edilmiş həkimdə sığorta olunmuş şəxsbrin tibbi müayinədən keçməsini təmin etmək;
- 17.1.14. Avtonəqliyyat vasitəsinin talan olunması (qaçırılması) halında sığorta ödənişinin alınması üçün Sığortaçı ib avtonəqliyyat vasitəsinin mülkiyyətçisi arasında hazırkı Qaydaların 19.5.11. bəndində göstəribn təbbbrə müvafiq olaraq müqavibnin bağlanmasını təmin etmək.
- 17.2. Hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasının müəyyən edilməsi və sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi üçün Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) baş vermiş hadisə haqqında Sığortaçıya yazılı ərizə verməlidir. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) ərizə ib yanaşı sığorta müqavibsini, avtonəqliyyat vasitəsinin talanması və ya qaçırılması halında - orijinal açarların tam komplektini və baş vermiş hadisənin səbəbbrini, xüsusiyyətbrini, dəymiş zərərin həcmi müəyyən etmək üçün zəruri olan və/və ya sığorta hadisəsi ib əlaqədar təbb olunan bütün sənədbri Sığortaçıya təqdim etməlidir. O cümbdən:
- baş vermiş hadisə ib bağlı müvafiq dövbət orqanları (hüquq-mühafizə orqanları, yanğın nəzarəti orqanları və s.) tərəfindən verilmiş sənədbri;
 - sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat şəhadətnaməsi;
 - sürücülük vəsiqəsi;
 - sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi Azərbaycan Respublikasının ərazisinə müvəqqəti gətirildiyi halda, gömrük bəyannaməsi;
 - notariat qaydasında təsdiq edilmiş etibarnamə və/və ya Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sahibi tərəfindən verilmiş və müvafiq qaydada təsdiq edilmiş yol vəraqəsi.
 - və ya avtonəqliyyat vasitəsinə sahiblik, ondan istifadə etmək və ona dair sərəncam vermək hüququnun olmasını təsdiqbyən digər sənəd (müqavib);
 - sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin alınmasına dair bağlanmış alqı-satqı müqavibsi və/və ya onun dəyərini təsdiqbyən hesab (qəbz);
 - dövbət texniki baxış talonu;
 - şəxsiyyət vəsiqəsi;
 - ЭТЭК qabiliyyətinin daimi olaraq tam itirilməsi faktının müəyyən edilməsi üçün - Tibbi-Sosial Ekspert Komissiyası (TSEK) tərəfindən verilmiş şəhadətnamə;
 - Sığorta olunan şəxsin ölməsi halında - ölüm haqqında şəhadətnamənin, ölümün səbəbi

- haqqında tibbi rəyin və vərəsənin şəxsiyyətini və vərəsəlik hüququnu təsdiq edən sənədlərin əslisi;
- sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi üzrə qərarın qəbul edilməsi üçün təbb olunan digər sənəd və məlumatlar.
- 17.3. Sığortaçı tərəfindən təbb olunan sənədbirin təqdim olunmaması Sığortaçıya, zərərin beb sənədbrib sübut olunmamış hissəsi üzrə ödənişin həyata keçirilməsindən imtina etmək hüququnu verir.
- 17.4. Sığorta hadisəsi avtonəqliyyat vasitəsinin yalnız şüşəbrinin, faralarının, işıqlandırma qurğularının, bəmperbrinin, güzgü və moldinqbrinin zədənməsi və ya avtonəqliyyat vasitəsinin kuzovunun bir elementinin yüngül zədənməsi (elementin digəri ilə əvəz olunmasını təbb etməyən zədə) ilə nəticəbnərsə səlahiyyətli orqanlardan sənədbrin təqdim olunması təbb olunmur. Sığorta müqavibində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, səlahiyyətli orqanlardan sənədbr təqdim olunmadan avtonəqliyyat vasitəsinin kuzovunun bir elementinin yüngül zədənməsi üzrə ödəniş sığorta müddəti ərzində yalnız bir dəfə həyata keçirilir.

Hazırkı Qaydaların 17.1.1.-17.1.12. və 17.2. bəndbrində göstəribn Sığortalının (Sığorta Olunanın və ya Faydalanan şəxsin) vəzifəbri eyni zamanda avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxsbrə də aiddir.

18. SİĞORTA RİSKİNƏ TƏSİR EDƏN AMİLLƏR. SİĞORTA RİSKİNİN ARTMASI HAQQINDA MƏLUMAT VERMƏ VƏZİFƏSİ

- 18.1 Sığorta müqavibsinin bağlanmasından əvvəl Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) ona məlum olan və sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalına təsir göstərə bibeək faktlar və hadisənin baş verməsindən dəyə bibeək zərər haqqında məlumatı Sığortaçıya təqdim etməli və Sığortaçı tərəfindən verilmiş sualları cavablandırmalıdır. Bu qayda sığortalanan avtonəqliyyat vasitəsinə baxışın keçirilməsi zamanı da tətbiq edilir.
- 18.2. Sığorta müqavibində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, əgər sığorta müqavibsi Sığortaçının qoyduğu hər hansı sual Sığortalı tərəfindən cavabsız qoyularaq bağlanıbsa, Sığortaçı onun müəyyən faktlardan xəbərsiz olduğuna istinad etməkb sığorta müqavibsinin bğv edilməsini və ya onun etibarsız hesab edilməsini təbb edə bilməz.
- 18.3. Əgər müqavibnin bağlanmasından sonra riskin dərəcəsinə təsir göstərə bibeək hallar barəsində Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) tərəfindən Sığortaçıya yanlış məlumatların qərəzli olaraq bildirilməsi sübut edibrsə, Sığortaçı müqavibnin etibarsız hesab edilməsini və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlbəsinin 893-cü maddəsində göstəribn nəticəbrin tətbiq edilməsini təbb edə bibr. Sığortalının gizbtədiyi faktlar aradan qalxdığı (yox olduğu) halda Sığortaçı müqavibnin etibarsız hesab edilməsini təbb edə bilməz.
- 18.4. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) sığorta müqavibsinin müddəti ərzində sığorta obyektinin özü və onun istismar olunması ilə bağlı baş vermiş əhəmiyyətli və sığorta riskinin artmasına təsir göstərə bibeək dəyişiklikbr haqqında, o cümbdən:
- avtonəqliyyat vasitəsinin və/və ya əlavə quraşdırılmış avdanlığın icarəyə (kirayəyə), əvəzsiz istifadəyə verilməsi və ya girov qoyulması
 - avtonəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat sənədbrinin itirilməsi, oğurlanması və ya dəyişdirilməsi
 - avtonəqliyyat vasitəsinin açarlarının itirilməsi və ya oğurlanması
 - avtonəqliyyat vasitəsinin kuzovunun və/və ya mühərrikinin dəyişdirilməsi
- haqqında Sığortaçıya dərhal, hər halda 3 təqvim günündən gec olmayaraq məlumat verməlidir. Bu müddəə Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) tərəfindən müqavibnin bağlanması zamanı Sığortaçıya bildirdiyi məlumat və faktlarda baş vermiş dəyişiklikbrə də aiddir. Bu vəzifənin düzgün yerinə yetirilməsi faktı yazılı sübut ib təsdiq olunmalıdır.
- 18.5. Sığorta riskinin artmasına səbəb ola bibeək faktlar haqqında məlumatlandırılmış Sığortaçı sığorta müqavibsi şərtbrinin dəyişdirilməsini və əlavə sığorta haqqının ödənilməsinin təbb edə bibr. Əlavə sığorta haqqı aşağıda göstəribn düstura müvafiq hesablanır:

$$\text{ƏSH} = ((\text{SH2} - \text{SH1}) \times n) / 365$$

harada:

ƏSH - Əlavə Sığorta Haqqı

SHI- sığorta müqaviləsi bağlanan zaman mövcud olan sığorta riskinin dərəcəsi nəzərə alınmaqla hesablanmış illik sığorta haqqı

SH2 - sığorta müqavibsinə dəyişikliklər edibn zaman mövcud olan sığorta riskinin dərəcəsi nəzərə alınmaqla hesablanmış illik sığorta haqqı

n - sığorta müddətinin sonuna qədər qalmış günbrin sayı

- 18.6. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxs) sığorta riskinin artmasına səbəb ola bircək faktlar haqqında Sığortaçı məlumatlandırmadığı və ya Sığortalı sığorta müqavibsinin şərtbrinin dəyişdirilməsinə və əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə etiraz etdiyi halda, Sığortaçı Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlbnsinin 20-ci maddəsinin 4-cü paragrafına əsasən sığorta müqavibsinin bğv edilməsinə və Mülki Məcəlbnin 424-cü maddəsinə əsasən bğv edilmənin nəticəsində dəymiş zərərin ödənilməsinə təbb edə bibr, sığorta riskinin artmasından sonra baş vermiş hadisə üzrə ödənişin həyata keçirilməsindən imtina edə bibr. Sığorta riskinin artması sığorta hadisəsinin baş verməsinə və Sığortaçının öhdəliyinin yerinə yetirilməsi həcmində təsir göstərmədiyi halda Sığortaçının ödənişin həyata keçirilməsi üzrə öhdəliyi qüvvədə qalır.
- 18.7. Sığorta riskinin artmasına səbəb ola bircək faktların aradan qalxmasından (yox olmasından) sonra Sığortaçı heç bir halda müqavibnin bğv edilməsinə təbb edə bilməz.
- 18.8. Bu müddəanın pozulması Sığortaçını yalnız o halda öz öhdəlikbrinin yerinə yetirməsindən azad edir ki, sığorta hadisəsi riskin artmasından sonra baş versin.
- 18.9. Sığorta müqavibsinin qüvvədə olma müddəti ərzində Sığortaçı Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxs) tərəfindən təqdim olunan fakt və məlumatların doğruluğunu, riskin artıb-artmamasından asılı olmayaraq avtonəqliyyat vasitəsinin vəziyyətini, saxlanma qaydasını və dəyərini yoxlaya bibr.
- 18.10. Sığortaçı Sığortalıya (avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsə) sığorta riskinin azalmasına yönəlmiş tədbirbrin həyata keçirilməsi üzrə məcburi göstərişbr vera bibr.

19. SİĞORTA ÖDƏNİSİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ. OİSMƏN SİĞORTA

- 19.1. Sığorta ödənişi yalnız sığorta müqavibsi ib nəzərdə tutulmuş hadisəbrin baş verməsi şəraiti, səbəbbri, nəticəbri və iştirakçıları, müvafiq hallarda isə dəymiş zərərin miqdarı, müəyyən edildikdən və Sığortaçı baş vermiş hadisəni sığorta hadisəsi kimi tanıdıqdan sonra, ödənişin verilməsindən imtina üçün əsaslar olmadıqda, həyata keçirilir. Sığorta ödənişinin hesablanması və verilməsi qaydası hazırkı bölmənin müddəa və şərtbrinə müvafiq müəyyən edilir.
- 19.2. Sığorta ödənişi Sığortaçı tərəfindən 14 iş günü ərzində həyata keçirilir. Sığorta müqavibində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, həmin müddət Sığorta hadisəsi barədə Ərizənin və hazırkı Qaydaların 17-ci bəndində göstərilmiş və Sığortaçının təbb etdiyi digər sənədbrin təqdim olunması günündən hesablanır.
- 19.3. Aşağıdakı hallarda Sığortaçı ödəniş müddətini uzatmaq hüququnu əldə edir:
- Sığortalının (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin) sığorta ödənişini almaq hüququnun olmasında Sığortaçının şübhəsi yarandığı halda - Sığortalı (Sığorta Olunanın və ya Faydalanan şəxs) tərəfindən lazımı sübutların təqdim olunmasına qədər, lakin Ərizənin qəbul olunması tarixindən 30 gün müddətindən gec olmayaraq.
 - Sığortaçının sığorta hadisəsinin doğruluğunu sübut edən sənədbrin düzgün və ya etibarlı olmasında şübhəsi yarandığı halda - həmin sənədbrin düzgün və ya etibarlı olması təsdiq olunana qədər.
 - Sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəbbri ilə bağlı Sığortalıya qarşı təhqiqat, istintaq və ya məhkəmə araşdırması aparılırsa - istintaq və məhkəmə orqanı tərəfindən müvafiq qərar qəbul edibnədək.
- 19.4. Sığorta müqavibində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta ödənişi Azərbaycan Respublikasının valyutasında ödənilir. Sığorta məbbği xarici valyutada müəyyən edilibsə, sığorta ödənişi Milli Bankın sığorta hadisəsinin gününə olan valyuta məzənnəsi ilə ödənilir.
- 19.5. Avtonəqliyyat vasitələrinin maddi zərərdən sığortası bölməsi üzrə baş vermiş hadisə ilə əlaqədar sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi qaydası:**
- 19.5.1. Sığorta hadisəsi nəticəsində dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsi, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin zədənməsi, itirilməsi və ya məhv olması anına olan bazar dəyərinin və ya dəyən zərərin məbbğinin ödənilməsi və ya avtonəqliyyat vasitəsinin və ya onun bir hissəsinin bəpfa və ya eyni tipli ehtiyat hissəbri / avtonəqliyyat vasitəsi ib

əvəz edilməsi yolu ilə həyata keçirilir (köhnəməyə görə müvafiq məbbəğin və, əgər sığorta müqavibsi ilə şərtləndirilibsə, azadolma məbbəğinin çıxılması şərti ilə). Bu qayda avtonəqliyyat vasitəsinə əlavə quraşdırılmış avadanlıqların zədələnməsi, itirilməsi və ya məhv olması nəticəsində dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsi halında da tətbiq edilir.

19.5.2 Sığorta hadisəsi baş verdiyi halda sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə/əlavə quraşdırılmış avadanlıqlara dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsi üzrə Sığortaçının öhdəliyi aşağıda göstəribn həddərdən artıq ola bilməz:

- a) Sığorta predmetinin tam məhv olması və ya itirilməsi halında - sığorta müqavibsinə göstərilmiş sığorta məbbəğindən və ya hadisə zamanı sığorta predmetinin bazar dəyərindən (hər halda daha kiçik məbbəğ tətbiq olunur). Sığorta predmetinin təmir olunması üçün təbb olunan xərcə hadisə zamanı sığorta predmetinin bazar dəyərinin 75 və daha çox faizini təşkil etdiyi halda sığorta predmeti tam məhv olmuş hesab olunur.
- b) Sığorta predmetinin zədələnməsi halında (qismən zərərin dəyməsi halında) - sığorta predmetinin sığorta hadisəsinin baş verməsindən əvvəl mövcud olan vəziyyətinə gətirilməsi üçün təbb olunan xərcərdən.
- c) Hər halda bu bəndin «a» və «b» yarımbəndində göstərilən hallar üzrə sığorta ödənişləri eyni sığorta müddəti ərzində əvvəlki baş vermiş sığorta hadisəsi(bri) üzrə həyata keçirilmiş sığorta ödənişləri məbbəğində azalmış və Sığortalı tərəfindən əlavə sığorta haqqının ödənilməsi yolu ilə bərpa olunmamış sığorta məbbəğinin qalıq hissəsindən çox ola bilməz.

19.5.3. Hazırkı Qaydaların 19.5.2 «a» bəndinin birinci cümbəsi ilə nəzərdə tutulan Sığortaçının öhdəliyinin həddinə aid müddəalar avtosalonlardan alınmış təzə (sürülməmiş) və alındıqdan sonra 12 ay ərzində sığorta hadisəsi nəticəsində məhv olmuş avtonəqliyyat vasitəsinə aid edilmir, və həmin avtonəqliyyat vasitəsinin məhv olması üzrə sığorta ödənişi sığorta məbbəği həcmində həyata keçirilir.

19.5.4 Sığorta hadisəsinin baş verdiyi yerdə, sığorta obyektinin bilavasitə sığorta hadisəsinin baş verməsindən əvvəl mövcud olan vəziyyətinə gətirilməsi üçün təbb olunan xərcə bərpa xərcə kimi başa düşülür.

Aşağıdakılar bəpə xərcəsinə daxil edilir:

- Təmir (bərpa) üçün təbb olunan materialların, ehtiyat hissəsinin, detalların, aqreqların və avadanlıqların alınması üzrə xərcə;
- təmir işinin ödənilməsi üçün təbb olunan xərcə.

19.5.5. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin və əlavə quraşdırılmış avadanlıqların tam məhv olması halında Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) onların satış üçün yararlı olan qalıqlarını özündə saxlamaq hüququna malikdir. Bu halda sığorta ödənişi qalıqların dəyəri çıxılmaqla həyata keçirilir. Əgər Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin və əlavə quraşdırılmış avadanlıqların satış üçün yararlı olan qalıqlarından imtina edərsə, sığorta ödənişi tam məbbəgdə (qalıqların dəyəri çıxılmadan) həyata keçirilir. Bu halda Sığortalı (Faydalanan şəxs) avtonəqliyyat vasitəsinin və əlavə quraşdırılmış avadanlıqların satış üçün yararlı olan qalıqlarına mülkiyyət hüququnu Sığortaçıya və ya Sığortaçı tərəfindən təyin edilmiş şəxsə verməlidir və ya verilməsini təmin etməlidir.

19.5.6. Tam məhv olma üzrə ödəniş sığorta obyektinin sığorta hadisəsi ilə bağlı olmayan hadisə nəticəsində zədələnməmiş və ya hadisə zamanı sığorta obyektinin üzərində olmayan detalların, mexanizmlərin, qurğuların, cihaz və avadanlıqların dəyəri çıxılmaqla həyata keçirilir.

19.5.7. Sığorta hadisəsinin baş verdiyi məqamda sığorta məbbəği sığorta obyektinin sığorta dəyərindən az olarsa, bu halda sığorta ödənişinin məbbəği sığorta məbbəği ilə sığorta dəyərinin nisbətində müvafiq surətdə azaldılır və sığorta ödənişi aşağıda göstəribn düstura müvafiq həyata keçirilir:

$$S\ddot{O} = SM / SD \times DZ$$

Harada:

S \ddot{O} - Sığorta ödənişi

SM - Sığorta məbbəği

SD - avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta dəyəri (sığorta hadisəsi baş verdiyi gün onun bazar qiyməti)

DZ - avtonəqliyyat vasitəsinə dəyən zərər

- 19.5.8. Əgər sığorta müqavibində və/və ya sığorta müqavibinə qəbul edilmiş müvafiq Əlavəbrdə şərtsiz azadolma, yəni sığorta hadisəsi baş verdiyi halda Sığortaçı tərəfindən ödənilməyən Sığortalının xərcbrinin bir hissəsi müəyyən edilmişdirsə, sığorta ödənişi azadolma məbbği(bri) çıxılmaqla həyata keçirilir.

Azadolma məbbği(bri), hər bir hadisə üzrə, yalnız hazırkı Qaydalar ilə müəyyən olunmuş Qismən Sığorta haqqında şərtin tətbiq olunmasından sonra, sığorta ödənişinin məbbğindən aşağıda göstəribn düstura müvafiq çıxılır:

$$SÖ = (SM / SD \times DZ) - AM$$

Harada:

SÖ - Sığorta ödənişi

SM - Sığorta məbbği

SD - avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta dəyəri (sığorta hadisəsi baş verdiyi gün onun bazar qiyməti)

DZ - avtonəqliyyat vasitəsinə dəyən zərər

AM - Sığorta müqavibində və/və ya sığorta müqavibinə qəbul edilmiş Əlavəbrdə göstəribn azadolma məbbği(bri)

- 19.5.9 Dəymiş zərərin səbəbi və miqdarı Sığortaçının ekspertbri tərəfindən zədəbnmiş avtonəqliyyat vasitəsinə və əlavə quraşdırılmış avadanlıqlara baxışın keçirilməsi yolu ib müəyyən edilir.
- 19.5.10. Sığortalı Sığortaçının ekspertbri tərəfindən müəyyən edilmiş zərərin səbəbi və/və ya miqdarı ilə razılaşmadığı halda, o müstəqil ekspertizanın keçirilməsini təbb etmək hüququna malikdir. Ekspertizanın təyin edilməsi və keçirilməsi qaydası hazırkı Qaydaların 31-ci bəndi ilə müəyyən edilir.
- 19.5.11. Sığorta obyektinin talan olunması (qaçırılması) halında sığorta ödənişi yalnız aşağıda göstəribn müqavibrdən birinin bağlanılmasından sonra verib bibr:
- Sığortaçı və avtonəqliyyat vasitəsinin mülkiyyətçisi arasında bağlanan müqavib, hansının şərtbrinə müvafiq olaraq avtonəqliyyat vasitəsinin mülkiyyətçisi talan olunmuş (qaçırılmış) sığorta obyektini tapıldığı halda, ona məxsus mülkiyyət hüququnu Sığortaçıya vermək öhdəliyini öz üzərinə götürür;
 - Sığortaçı və Sığortalı arasında bağlanan müqavib, hansının şərtbrinə müvafiq olaraq Sığortalı talan olunmuş (qaçırılmış) sığorta obyektini tapıldığı halda, aldığı sığorta ödənişini inflyasiyanı nəzərə alaraq Sığortaçıya qaytarmaq öhdəliyini öz üzərinə götürür. Bu halda Sığortaçı sığorta obyektinə talan olunma (qaçırılma) hadisəsi nəticəsində dəymiş zərərbrin əvəzini hazırkı bölmənin şərtbrinə müvafiq olaraq təmin edir.
- 19.5.12 Avtonəqliyyat vasitəsinin talan olunması (qaçırılması) halında, Sığortalının razılığı ib, sığorta ödənişi Sığortalıya dəyəri sığorta ödənişi məbbğində olan avtonəqliyyat vasitəsinin təqdim olunması/verilməsi yolu ib həyata keçirib bibr.
- 19.5.13. Avtonəqliyyat vasitəsi sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində özü hərəkət edə bilmirsə, Sığortaçı avtonəqliyyat vasitəsinin hadisə yerindən təmir mərkəzinə və ya dayanacağı aparılmasını təşkil edir və bununla bağlı çəkilmiş xərcbrin əvəzini ödəyir.
- 19.5.14. Sığorta ödənişinin həcmi Sığortalının (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) üçüncü tərəfdən aldığı məbbğın çıxılmasından sonra, və ya bir neçə sığorta şirkəti ib sığorta müqavibbrinin bağlandığı halda hazırkı Qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqavibsi üzrə sığorta məbbğinin bütün digər sığorta müqavibbri üzrə ümumi sığorta məbbğinin nisbətinə müvafiq olaraq, azadolmanın tətbiq olunması şərti ib müəyyən edilir. Sığortalı beb məbbğbrin alınması barədə Sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir.

- 19.6. Avtonəqliyyat vasitəsi sahibinin mülki məsuliyyətinin sığortası bölməsi üzrə baş vermiş hadisə ilə əlaqədar sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi qaydası:**

- 19.6.1 Sığorta ödənişinin məbbği Sığortaçı tərəfindən üçüncü şəxsbrin və sərnişinbrin həyatına, sağlamlığına və/və ya əmlakına zərərin dəyməsi faktını və məbbğini təsdiqləyən sənədbrin əsasında Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinin və hazırkı Qaydaların müddəalarına müvafiq olaraq müəyyən edilir.
- 19.6.2. Sığorta ödənişinin məbbği aşağıdakılardan ibarət ola bilər:
- Fiziki şəxsin həyat və sağlamlığına zərər dəydikdə, Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyinə müvafiq olaraq ödənc almağa hüququ olan zərər çəkmiş şəxsbrə dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsi ilə bağlı xərcbrdən;
 - Fiziki və hüquqi şəxsbrin əmlakına zərər dəydikdə, əmlakın məhv olması və ya zədələnməsi nəticəsində dəymiş real zərərin əvəzinin ödənilməsi ilə bağlı xərcbrdən.
Əmlakın tam məhv olması halında real zərər məhv olmuş əmlakın real dəyərindən onun istifadə üçün yararlı qalıqlarının dəyərinin və köhnəlməyə görə müvafiq məbbğin çıxılması yolu ilə müəyyən edilir.
Əmlakın zədələnməsi halında (qismən zərərin dəyməsi halında) real zərər əmlakın sığorta hadisəsinin baş verməsindən əvvəl mövcud olan vəziyyətinə gətirilməsi üçün təbb olunan xərcbrə bərabər tutulur.
- 19.6.3. Əgər sığorta müqavibində və/və ya sığorta müqavibsinə qəbul edilmiş müvafiq Əlavərdə şərtsiz azadolma, yəni sığorta hadisəsi baş verdiyi halda Sığortaçı tərəfindən ödənilməyən Sığortalının xərcbrinin bir hissəsi, müəyyən edilmişdirsə, sığorta ödənişi azadolma məbləği(ləri) çıxılmaqla həyata keçirilir.
- 19.6.4. İddia və tələblər məhkəmədən kənar qaydada həll edildikdə yuxarıda qeyd olunan xərcbrin məbbği Sığortaçı və iddianı irəli sürmüş şəxsin qarşılıqlı razılığı əsasında, danışıqlarda Sığortalının (avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsin) iştirak etməsi şərti ib, müəyyən edilir. Əgər tərəflər danışıqlar yolu ib razılığa gəlməzsə, dəymiş zərərin ödənilməsi üzrə xərcbrin məbləği məhkəmə qərarı əsasında müəyyən edilir.
- 19.6.5. Sığortaçı hazırkı bölmə ilə nəzərdə tutulan sığorta hadisəsinin baş verməsi ilə əlaqədar Sığortalının (avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsin) məhkəmə xərcbrini (dövət rüsumları və işə baxılması ilə əlaqədar olan məsrəflər) və/və ya ona qarşı irəli sürülmüş tələbin məhkəmədən kənar həll edilməsi üçün cəlb edilmiş vəkilin göstərdiyi yardıma görə xərcini də təmin edir, bu şərtlə ki, göstərilən xərcbr Sığortaçının razılığı və ya göstərişi ib çəkilmiş olsun.
- 19.6.6. Baş vermiş sığorta hadisəsi ib əlaqədar Sığortalıya (Sığorta Olunana, avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsə) qarşı irəli sürülmüş əsaslı iddiaların (təbbbrin) təmin olunması ilə bağlı xərcbr Sığortalının məhkəmə və cəlb edilmiş vəkilin göstərdiyi yardıma görə xərcbrinin ödənilməsi üzrə həyata keçiribn sığorta ödənişi Sığorta Şəhadətnaməsində avtonəqliyyat vasitəsi sahibinin mülki məsuliyyətinin sığortası bölməsi üzrə göstəribn sığorta məbbği ib məhdudlaşır və ondan çox ola bilməz.
- 19.6.7. Sığortaçı zərər çəkmiş şəxsbrin Sığortalıya (avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxsə) qarşı irəli sürülmüş iddiaların (təbbbrin) əsaslı olduğunu müəyyən etdikdən və hadisəni sığorta hadisəsi kimi tanıdıqdan sonra sığorta ödənişini zərər çəkmiş şəxsbrə, hazırkı Qaydaların şərtbrinə müvafiq olaraq, həyata keçirir.
- 19.7. Sürücü və sərnişinlərin bədbəxt hadisələrdən sığortası bölməsi üzrə baş vermiş hadisə ilə əlaqədar sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi qaydası:**
- 19.7.1. Sürücü və sərnişinbrin bədbəxt hadisərdən sığortası bölməsi üzrə sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığorta ödənişinin məbbği bir şəxs üzrə razılaşıdırılmış sığorta məbbğinə ödənişbr cədvəlində göstəribn faizbrin tətbiq olunması yolu ib müəyyən edilir və hazırkı Qaydaların şərtbrinə müvafiq olaraq həyata keçirilir.
- 19.7.2. Ödənişbr cədvəli:

	SİĞORTA HADİSƏSİ	FAİZLƏR
A.	Ölüm üzrə	100
B.	hər hansı iki ətrafın (qol və ya ayaq) itirilməsi üzrə	100

C.	çiyin oynaqından bir qolun itirilməsi üzrə	60
D.	dirsək oynaqından bir qolun itirilməsi üzrə	45
E.	bir biləyin oynaqdan itirilməsi üzrə	25
F.	bir ombanın itirilməsi üzrə	55
G.	bir baldırın itirilməsi üzrə	45
H.	bir pəncənin itirilməsi üzrə	40
X.	bir (əl və ya ayaq) barmağın itirilməsi üzrə	5
İ.	iki gözün görmə qabiliyyətinin tam və bərpaedilməz şəkildə itirilməsi üzrə	100
J.	bir gözün görmə qabiliyyətinin tam və bərpaedilməz şəkildə itirilməsi üzrə	50
K.	iki qulağın eşitmə qabiliyyətinin tam və bərpaedilməz şəkildə itirilməsi üzrə	50
Q.	bir qulağın eşitmə qabiliyyətinin tam və bərpaedilməz şəkildə itirilməsi üzrə	15
L.	əmək qabiliyyətinin daimi olaraq tam itirilməsi üzrə	100
M.	tibbi xərcbr üzrə	Bir sığorta hadisəsi üzrə - sığorta məbləğinin 2%-i, 500 AZN məbləğindən çox olmaması şərt ilə. Sığorta müddəti ərzində baş vermiş bütün hadisəbr üzrə həyata keçirilən ödənişbrin məbbği 1,500 AZN məbləğindən çox ola bilməz.

20. SİĞORTA ÖDƏNİSİNİ VERMƏKDƏN İMTİNA

20.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edə bilər:

- 20.1.1. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) sığorta hadisəsinin baş verməsi haqqında sığorta müqavibində göstərilmiş müddət ərzində və müəyyən edilmiş qaydada Sığortaçıya bu barədə məlumat vermədikdə və bu öhdəliyin yerinə yetirilməməsi, Sığortaçı sığorta hadisəsinin araşdırmaq və qiymətləndirmək imkanlarından məhrum etdikdə;
- 20.1.2. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sürücüsü hadisə yerindən qaçdıqda və ya hadisə zamanı onun sərxoş olub-olmamasının müəyyən edilməsi üçün tibbi müayinədən (ekspertizadan) keçməkdən imtina etdikdə;
- 20.1.3. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) sığorta müqaviləsinin şərtbrinə, müddəalarına və istisnalarına riayət etmədikdə;
- 20.1.4. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) sığorta obyektini, riskin dəyişməsi və ya sığorta hadisəsi nəticəsində dəymiş zərərin miqdarı, bu sığorta ilə bağlı digər məlumatlar və ya zəruri faktlar haqqında bibrəkdən təhrif olunmuş və ya yanlış məlumatı Sığortaçıya təqdim etdikdə, yaxud qəsdən üzbrşdiyi zərər haqqında bibrəkdən yalan və əsassız olaraq iddia qaldırıdıqda;
- 20.1.5. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsindən mənfəət götürmək məqsədi ilə hər hansı ictimai sərnişin daşımaları üçün nəqliyyat vasitəsi (taksi, marşrut taksisi, şəhərbr arası və şəhər daxili sərnişin nəqliyyatı və s.) kimi istifadə olunduqda;
- 20.1.6. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) dəyə bibrək zərəbrin azalması və ya qarşısının alınması üçün mümkün və ağlabatan tədbirbr qəsdən görmədikdə;
- 20.1.7. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) hadisə barədə müvafiq səlahiyyətli orqanlara

- məlumat vermədikdə, lakin sığorta hadisəsi nəticəsində dəymiş zərərin səbəbinin və xarakterinin müəyyən edilməsi bunu tələb etdikdə;
- 20.1.8. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) talanmış və ya qaçırılmış avtonəqliyyat vasitəsinin orijinal açarlarının tam komplektini Sığortaçıya təqdim edə bilmədikdə;
 - 20.1.9. Müvafiq səlahiyyətli orqanlar sığorta hadisəsini qanunvericilik müəyyən olunmuş qaydada qeydə almadıqda.
 - 20.1.10. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) hazırkı Qaydaların 17-ci bəndində göstərilən sənədləri təqdim etmədikdə;
 - 20.1.11. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) dəymiş zərərin əvəzini zərərin yaranmasında təqsirli olan şəxsdən aldıqda;
 - 20.1.12. Avtonəqliyyat vasitəsinin itməsi, məhv olması və ya zədələnməsi sığorta hadisəsi olmayan hadisə nəticəsində baş verdikdə;
 - 20.1.13. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) Sığortaçının razılığı olmadan zədələnmiş avtonəqliyyat vasitəsinin təmir olunması və ya əlavə quraşdırılmış avadaqlığın avtonəqliyyat vasitəsindən sökülməsi (demonraj olunması) ilə bağlı işbrə başladıqda;
 - 20.1.14. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs, avtonəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququna malik olan şəxs) hazırkı Qaydaların və sığorta müqavibsinin şərtlərinə və/və ya tələblərinə riayət etmədikdə, sığorta müqaviləsindən irəli gəbn öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə;
 - 20.1.15. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və ya sığorta müqavibsinin şərtləri ilə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.
- 20.2. Sığorta ödənişinin verilməsindən imtina Sığortalıya, səbəbləri göstərilməklə, yazılı şəkildə təqdim olunur.
 - 20.3. Sığortaçının sığorta ödənişinin verilməsindən imtina etməsi əsasında, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ib nəzərdə tutulmuş qaydada, məhkəmədə iddia irəli sürülə bibr.

21. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

- 21.1. Sığorta müqavibsi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən tərtib edilir və tərəflərb lazımı qaydada yerinə yetirilməlidir.
- 21.2. Sığorta müqavibsi üzrə tərəflərdən biri müqavibdən irəli gəbn öhdəlikbrini yerinə yetirmədikdə və yaxud lazımcına yerinə yetirmədikdə Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə müvafiq olaraq digər tərəfə vurduğı ziyanın əvəzini ödəməlidir.
- 21.3. Sığorta müqaviləsinə əsasən tərəflərdən heç biri o biri tərəfin yazılı razılığı olmadığı halda öhdəlikbrini üçüncü tərəfə vermək hüququna malik deyil.

E. YEKUN MÜDDƏALAR

22. SİĞORTALININ ZƏRƏRİN ÖDƏNİLMƏSİ ÜZRƏ TƏLƏB HÜOUOUNUN SİĞORTACIYA KEÇMƏSİ (SUBROQASIYA)

- 22.1. Əgər Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) dəymiş zərər üzrə ödənişi zərərin baş verməsində təqsirli olan şəxsdən(brdən) alıbsa, Sığortaçı yalnız sığorta müqavibsi ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğin və üçüncü şəxsbr tərəfindən ödənilmiş məbləğin arasında olan fərqi ödəməlidir. Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) üçüncü şəxslər tərəfindən edilmiş və ya edib biləcək ödənişbr barəsində dərhal Sığortaçıya xəbər verməlidir.
- 22.2. Sığorta ödənişi həyata keçirildikdən sonra zərərin baş verməsində təqsirli olan şəxsə(brə) qarşı Sığortalının (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin) zərərin ödənilməsi üzrə tələb hüququ, həyata keçirilmiş sığorta ödənişi məbləğində Sığortaçıya keçir.
- 22.3. Sığortaçıya keçmiş üçüncü şəxsbrə qarşı tələb hüququnun həyata keçirilməsi üçün Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) lazımı tədbirləri görməli və tələb olunan sənədbri Sığortaçıya təqdim etməlidir.
- 22.4. Əgər Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) Sığortaçı ib razılaşdırmadan bu hüququndan imtina edərsə və ya bu hüququn həyata keçirilməsi Sığortalının (və ya Sığorta

Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin) təqsiri üzündən mümkün olmazsa, Sığortaçı yuxarıda göstərilmiş hərəkətlər nəticəsində ona dəymiş zərər həcmində ödənişin verilməsindən azad olunur. Bəb hal Sığortaçı tərəfindən Sığortalıya (və ya Sığorta Olunana, və ya Faydalanan şəxsə) ödəniş verdikdən sonra aşkar olunarsa, Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) Sığortaçıya həmin məbləği qaytarmalıdır.

23. SİĞORTALANMIŞ AVTONƏQLİYYAT VASİTƏSİNİN ÖZGƏNİNKİLƏSDİRİLMƏSİ

- 23.1. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi özgəninkibşdirildikdə, Sığortalının (və ya Sığorta Olunanın, və ya Faydalanan şəxsin) hüquq və vəzifələri əldə edənə keçir.
- 23.2. Əldə edən və ya özgəninkiləşdirən tərəfindən sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin özgəninkibşdirilməsi haqqında Sığortaçıya dərhal məlumat verilməlidir. Əldə edən və ya özgəninkiləşdirən bu barədə Sığortaçıya dərhal məlumat vermədikdə, əgər sığorta hadisəsi sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin özgəninkibşdirildiyi anından iki həftə sonra baş verərsə, Sığortaçı sığorta ödənişi vermək vəzifəsindən azad edilir.
- 23.3. Sığortaçı sığorta müqavibsinin bəvəi üçün bir aylıq müddəti gözləməklə əldə edən sığorta münasibətbrinə xitam vermək hüququna malikdir.
- 23.4. Əldə edən sığorta müqavibsinə yalnız dərhal və ya sığortanın cari dövrünün sonuna yaxın bəvəi edə bilər. Əgər əldə edən sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə əldə etdikdən sonra bir ay ərzində müqavibni bəvəi etmək hüququndan istifadə etməzsə, bu hüququ itirir, əldə edən sığortadan xəbərdar olmadıqda isə bəvəitmə hüququ əldə edənin sığorta münasibətbrindən xəbər tutduğu andan bir ay keçənədək qüvvədə qalır.
- 23.5. Əgər sığorta müqavibsinə bu maddənin qaydaları əsasında xitam verilmişdirsə, özgəninkibşdirən Sığortaçıya sığorta haqqı ödəməlidir, lakin bu haqq onun sığorta dövrü ərzində, müqavibnin bəvəi məqamı da daxil olmaqla, ödəməli olduğundan artıq olmamalıdır; bu halda əldə edən sığorta haqqının ödənilməsi üçün məsuliyyət daşımır.
- 23.6. Sığortaçı sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin özgəninkibşdirilməsi ilə bağlı baş vermiş dəyişiklikbrə əlaqədar olaraq riskin qiymətbndirilməsi üçün zəruri olan məlumatları əldə edəndən təbb edə bilər və bu cür dəyişiklikbr riskin artmasına səbəb olduqda Sığortaçı əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə təbb edə bilər.
- 23.7. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin özgəninkibşdirilməsi ilə əlaqədar Sığortaçı sığorta müqavibsinə müvafiq dəyişiklikbr edir.

24. EKSPERTİZA

- 24.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsindən sonra dəymiş zərər üzrə fikir ayrılığı mövcud olduqda Sığortaçı ilə Sığortalı zərərin müəyyənəşdirilməsini ekspertbrə həvab edə bilər. Bu halda ekspertbrin rəyi, onun mövcud olan şəraitbrdən aşırı dərəcədə fərqlənməsi halları istisna olmaqla, məcburi hesab olunur. Sığortaçı sığorta ödənişinin məbləğini bu rəy əsasında hesablayır. Qarşılıqlı razılıq əsasında zərərin baş verməsi səbəbinin və şəraitinin və/və ya sığorta ödənişi məbləğinin müəyyən edilməsi məqsədi ilə də ekspertiza təyin edib bilər. Həm Sığortalı həm də Sığortaçı əks tərəfə müvafiq bildirişi göndərməklə, ekspertizanın birtərəfli qaydada keçirilməsini təbb edə bilər.
- 24.2. Ekspertizanın keçirilməsi zamanı aşağıdakı qaydalara riayət olunmalıdır:
 - a) Sığortaçı və Sığortalı əks tərəfin rəqibbrəi, iş partnyorları və ya aib üzvbri olan şəxsbrəi və əks tərəfin rəqibbrinə, iş partnyorlarına çalışan və ya onlarla bu kimi digər əlaqəbrdə olan şəxsbrəi ekspert qismində cəlb edə bilməzbr;
 - b) Əgər bir tərəf əks tərəfin təyin etdiyi ekspertin rəyi ilə razı deyilsə, o, təkrar ekspertizanın keçirilməsini və ya mübahisənin məhkəmə qaydasında həll olunmasını təbb edə bilər;
 - c) Müstəqil ekspertizanın keçirilməsi üzrə xərcbrəi onun keçirilməsini təbb etmiş tərəf ödəyir. Ekspertizanın keçirilməsi tərəfbrin qarşılıqlı razılığı əsasında təyin edilibsə və sığorta müqavibsinə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa xərcbrəi tərəflər arasında bərabər bölüşdürülür.

25. MÜRACİƏT FORMASI

Sığorta müqavibsinin bağlanmasıdan sonra Sığortalı (və ya Sığorta Olunan, və ya Faydalanan şəxs) tərəfindən sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı üzrə vacib məlumatın və ya onun baş verməsindən dəyə bibeck zərərbrin həcmi (sığorta riski) barəsində Sığortaçıya yanlış məlumatın verilməsi aşkarlanarsa, və sığorta müddəti ərzində barəsində yanlış məlumatlar veribn hallar ilə

əlaqədar olan sığorta hadisəsi baş verərsə, belə faktlar sığorta ödənişinin verilməməsinə və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 893-cü maddəsinə və Azərbaycan Respublikasının «Sığorta haqqında» Qanununa əsasən müqavilənin etibarsız hesab edilməsinə gətirə bilər.

26. MƏLUMAT VƏ XƏBƏRDARLIQLARIN CATDIRILMASI

Müqavib tərəfbri bir birinə yolladığı bildiriş və xəbərdarlıqlara dair aşağıdakı təbbbrə riayət etməlidir:

- a) Müqaviləyə müvafiq olaraq göndəribn hər hansı məlumat, bildiriş, xəbərdarlıq və ya razılıq yazılı şəkiqb tərtib olunmalı və şəxsən, qabaqcadan ödənilmiş poçt və ya kuryer (çatdırma barədə bildiriş ilə), faks və ya teleks vasitəsi ilə müqavilədə göstərilmiş ünvanlara göndəribməlidir.
- b) Tərəflərin ünvanları dəyişdiyi halda onlar bir-birinə bu barədə əvvəlcədən məlumat göndəribməlidir. Əgər sığorta müqavibsi üzrə tərəf digər tərəfin ünvanının dəyişməsi barədə məlumatlandırılmayıbsa, keçmiş ünvana göndəribn bütün bildiriş və xəbərdarlıqlar keçmiş ünvana çatdırıldığı andan qəbul olunmuş hesab olunurlar.

27. XÜSUSİ SƏRTLƏR

Hazırkı qaydaların əsasında bağlanılmış sığorta müqavibbrinə sığorta qanunvericiliyinə zidd olmayan xüsusi şərtbr əlavə oluna bibr.

28. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLL EDİLMƏSİ

Sığorta müqavibsi ilə bağlı bütün məsəbbr, o cümbdən tərəflər arasında yaranan fikir ayrılığı və mübahisəbr bir qayda olaraq danışıqlar yolu ib həll edilir. Əgər danışıqlar yolu ib nəticə əldə edilməzsə, mübahisəbr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ib müəyyən edilmiş qaydada, o cümbdən məhkəmə qaydasında həll olunmalıdır.